

SZAKDOLGOZAT

Gyórfy Dóra Csenge
2024

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Tájépítészet, Településtervezési és Díszkertészeti Intézet
Tájrendező (C) specializáció

Dunakeszi vízhez köthető területeinek rekreációs fejlesztési lehetőségei

Konzulens: Dr Szilvácsku Miklós Zsolt

Belső bíráló:

Külső bíráló:

Tanszékvezető: dr Sallay Ágnes

Gyórfy Dóra Csenge
Tájrendező (C) specializáció

TARTALÓJEGYZÉK

1	Bevezetés	5
2	Vizsgálati módszertan	6
2.1	Tájvizsgálati módszertan	6
3.	Tájvizsgálat	7
3.1	A város fekvése, lehatárolás	7
3.2	Regionális és nemzetközi kapcsolatok.....	8
3.3	Természeti, táji adottságok	9
3.3.1	Domborzat	9
3.3.2	Talaj	10
3.3.3	Vízrajz	11
3.3.4	Éghajlat és helyi klíma	13
3.3.5	Növényzet és növényföldrajzi viszonyok	13
3.3.6	Állatvilág, zoológiai jellemzés.....	15
3.3.7	Védettségek	16
3.3.8	Általános tájvizsgálat, összegzés	20
3.4	Tájtörténet	20
4	Dunakeszi Duna-part vizsgálata	24
4.1	Dunakeszi Duna-part beépített, rekreáció szempontjából fejlett része	25
4.2	Dunakeszi Duna-part DMRV Zrt gondozása alatt álló része	28
4.3	A vízpart közelségének jótékony hatásai	29
4.4	Dunakeszi Duna-partról készült kérdőív értékelés	31
5	Mintaterületek részletes vizsgálata és értékelése	37
5.1	Mogyoródi-patak dunakeszi szakasza	38
5.2	Duna menti Mezőgazdasági terület jelen állapota.....	41
5.3	Dunakeszi lapterület	42
6	Probléma, érték feltárás.....	44
7	Javaslatok	48
7.1	Teknős tanösvény elérhetőségének fejlesztése	48
7.2	Vizes kertés területen lévő közösségi kert népszerűsítése és bővítése	50
7.3	Mogyoródi patak menti sétány kiépítése	52
8.	Összefoglalás	57
	Felhasznált irodalom	58
	Kérdőív	59

Ábrajegyzék	59
-------------------	----

1 BEVEZETÉS

Szakedolgozatom célja a Dunakeszin található vízhez köthető és vizes területek és ezeknek az ökológiai és klímavédelmi szerepük megismertetése a lakosokkal. A megismerés mellett fontos szempotnak tartom a területekkel való kapcsolat kiépítését és erősítését. Mindezt olyan rekreációs eszközökkel melyek a természeti értékeket szem előtt tartják és sérülésük minimalizálásával megvalósíthatóak, úgy, hogy erre az emberek figyelme is fel van hívva. A négy általam kiemelten vizsgált terület a Duna-part, a Duna menti vizes kertés terület, a Mogyoródi-patak dunakeszi szakasza és az ennek szomszédságában található dunakeszi lápterület. Ezen területek tájtörténeti, tájhasználati változásait fogom vizsgálni, feltárom, hogy a város története során milyen értékekkel bírt, milyen értéket veszített, mik a tanulságok és miért lehetünk hálásak, hogy megmaradt.

Történelmi vizsgálat keretében a tájhasználat vizsgálata mellett kitérek ökológiai szempontokra is (ökoszisztéma szolgáltatások változásaira, mint a víztisztaság védelme, rekreáció, termelés, klímaszabályozás), illetve, hogy mennyire segíti, segítheti a vizsgált terület Dunakeszi élhetőségének javítását az emberi személyes mentális és testi, valamint a közösségi egészségét és klíma-alkalmazkodását, és -védelemét.

Azért tartom érdekesnek a területeket, mert ha megnézzük a környező Duna-menti településeket, szinte egyik sem rendelkezik ehhez hasonló értékes zöldfelületekkel. Mondhatni, hogy ez az első olyan tájrészlet, tájkép Budapest után, ahol kinyílik a Duna-part és hozzá lehet férni, tágas térben a Dunához. A település tekintetében is egyedülálló, hiszen az egyetlen külterületi rekreációs terület, amelyet sokan ismernek és használnak is. De Dunakeszinek nem csak a Duna-part az egyetlen vízpartja, vízhez kapcsolódó területe, hanem több értékes víztest terület is található a városban. Ezeket szeretném a dolgozatomban bemutatni.

A dolgozatom általános tájvizsgálattal és történelmi áttekintéssel kezdődik. Készítettem egy kérdőívet is, amit online formában közzétettem dunakeszi emberek körében. Ebben leginkább a látogatottságra és a látogatási szokásokra kérdezek rá. Az ezekből levont következtetéseket és statisztikákat ismertetem. Végül összegzésként tanulságokat és megfontolandó javaslatokat írok, valamint ismertetem mit veszített és mit nyert a város az évszázadok alatt.

2 VIZSGÁLATI MÓDSZERTAN

A szakdolgozatomban Dunakeszivel foglalkozom, azon belül is a vizes élőhelyekkel. A Duna a város nevében is szerepel ezért nem kérdés, hogy milyen nagy jelentőséggel bír és hatással van a településre. Ahhoz, hogy ezt, és a táj egyéb folyamatait átlássuk általános tájvizsgálatot kell végezni. Azonban Dunakeszi a Dunán kívül más vizes területeket is rejt. Ezeket a területekkel is érdemes foglalkozni tájépítész szemmel, hiszen a víznek számos pozitív hatását ismerjük az emberre nézve.

2.1 TÁJVIZSGÁLATI MÓDSZERTAN

A tájak tudományos vizsgálata során számos módszert és szempontot alkalmazunk, hogy komplex információkat nyerjünk a területről. Ezek a vizsgálati szempontok magukban foglalják a város fekvését, lehatárolását, regionális kapcsolatait, valamint a természeti és táji adottságok elemzését. A város fekvése az elhelyezkedésére és tájegységbe való beágyazottságára vonatkozik. Eltérő éghajlati viszonyokkal és geofizikai jellemzőkkel rendelkező területek különböző lehetőségeket és korlátozásokat jelentenek a városi tervezés és gazdaság szempontjából. Ezenkívül meghatározza a város kapcsolatát a környező területekkel és városokkal.

A lehatárolás fontos az elemzéshez, mivel ez határozza meg a vizsgált terület határait. Térképek és földrajzi adottságok, esetleg védettségek figyelembevételével történik meg, és lehetővé teszi, hogy definiáljuk, mi tartozik a vizsgált területbe és mi nem. Én a munkám során lehatároltam egy települést a közigazgatási határai alapján és vizsgáltam átfogóan, majd azon belül pedig természeti értékeket emeltem ki és határoltam le mintaterületként. Azért Dunakeszit választottam, mert közvetlen Budapest agglomerációs városa, ezért érdekesnek tartottam megvizsgálni, milyen természeti kincseket rejt. Valamint személyes vonatkozásom is van, hiszen születésem óta itt élek. A regionális kapcsolatok feltárása lehetővé teszi, hogy megértsük, milyen gazdasági és kulturális kötelékek kötik össze a várost a környező régiókkal. Ezek a kapcsolatok közvetlen hatással vannak a város fejlődésére és gazdaságára, és segítenek megtervezni a jövőbeli fejlesztéseket.

A természeti és táji adottságok elemzése részletes megértést nyújt a domborzat, talaj, vízrajz, éghajlat és helyi klíma szerepéről. Például a domborzat befolyásolja a településszerkezetet, a talaj minősége hatással van az agráriumra és az építkezésre, a vízrajz szerepe a vízgazdálkodásban lényeges, és az éghajlati viszonyok és a helyi klíma meghatározzák a városi mikroklímát. A kutatásomban nagy hangsúlyt fektettem a vízrajz vizsgálatára. Ezen túlmenően, a növényzet és növényföldrajzi viszonyok elemzése segít megérteni a biológiai sokféleséget és az ökoszisztémákat, míg az állatvilág és zoológiai jellemzés felfedi a város élővilágát. A védettségek

feltárása kiemelt fontosságú a természetvédelem és a biodiverzitás megőrzése szempontjából.

Végül, a tájtörténet olyan tényezőket vesz figyelembe, mint a város múltjának és történelmének szerepe, amelyek hozzájárultak a város jelenlegi formájához és fejlődéséhez. Az összes szempont együttesen ad teljes körű képet egy adott tájról, amely segíti a fenntartható városi tervezést és a környezetvédelmi kezdeményezéseket, illetve a dolgozatom mintaterületeinek lehatárolását.

3. TÁJVIZSGÁLAT

3.1 A VÁROS FEKVÉSE, LEHATÁROLÁS

Dunakeszi a főváros közvetlen északi szomszédja (1. ábra). A Duna bal partján helyezkedik el, a Pesti síkság északi lezárását adja és a “Dunakanyar kapuja”-képpen is emlegetik. Dunakeszi a Dunakeszi kistérség központja, amelyországos szinten központi helyzetű, hiszen Budapest a közvetlen szomszédságában, északra található. Szomszédos települései még északon Göd, keleten Fót, nyugaton pedig a Duna túl oldalán Horány (2. ábra). A város közigazgatási határa a teljes területem lehatárolása, ezen belül a kiemelt mintaterületeket természeti védettségek, a vízbázis zónák és területhasználatok figyelembevételével határoltam körbe.

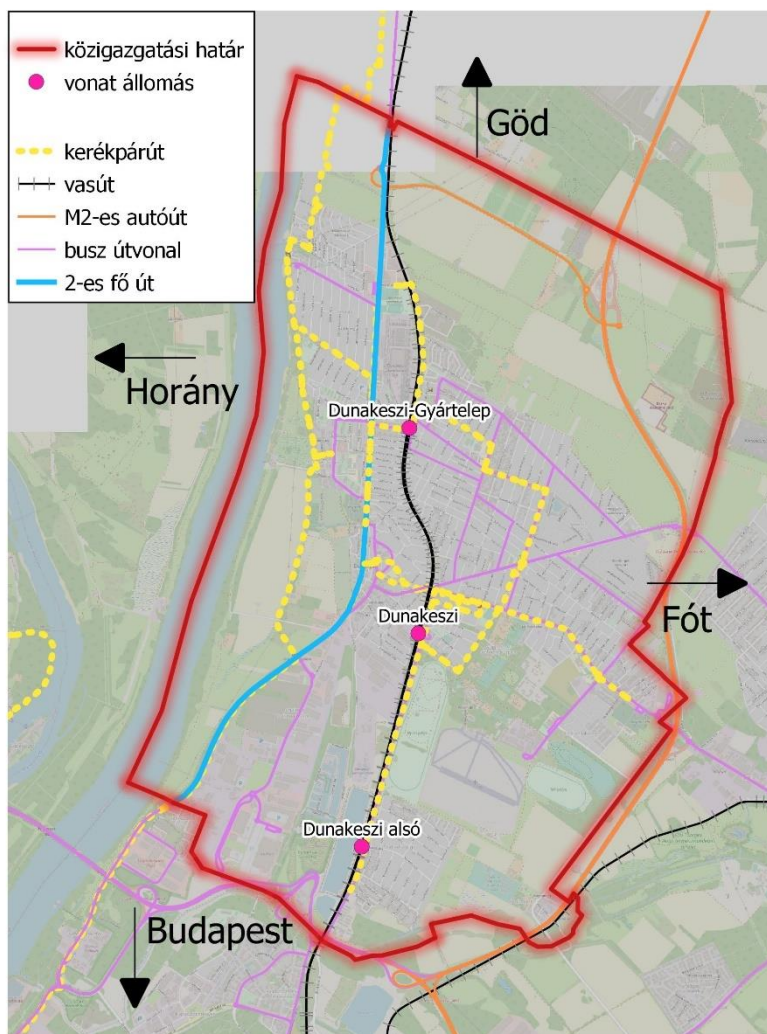
1. ábra

Dunakeszi elhelyezkedése (készítette: Gyórfy Dóra)

Geológiai szempontból a várost északról és keletről a mogyoródi Nagy-Homok hegy, a fóti Somlyó és a Kő-hegy, nyugatról a Duna, délről a Mogyoródi patak határolja (SZUNYOGH, 1969). A település a Duna kavicsos törmelékkúpján helyezkedik el (KISS, 1983).

Dunakeszi a Dunakanyar idegenforgalmi területéhez tartozik, azonban idegenforgalmi

szempontból alig fejlett (SZUNYOGH, 1983).

2. ábra
Dunakeszi regionális kapcsolatok térkép (készítette: Gyórfy Dóra)

3.2 REGIONÁLIS ÉS NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK

Dunakeszi városán belül 6 általános iskola, 8 óvoda és több bölcsőde is található. Középiskolákból 2 darab van ebből egyik a Radnóti Miklós Gimnázium, amely országosan magasan kiemelkedő iskola. A másik még jelenleg is épül, és nem csak egy átlagos középiskola lesz, hanem diáknegyed. Az itt épülő IV. Béla király Gimnázium jelenleg a Radnóti Gimnázium tagintézményeként működik a megépüléséig. A diáknegyedhez az infrastruktúrát is fejlesztik a városban, körforgalom, illetve felhajtó is épül az M2-es autóútra.

Dunakeszin körzetekre osztottan helyezkednek el házi orvosi rendelők. A város rendelkezik saját polgármesteri hivattal, kormányablakkal, okmányirodával,

házasságkötővel, SZTK-val.

Bár Dunakeszi nagyváros és folyamatos fejlődésben van, Budapest közelsége nagy csábítással bír a munkavállalókra. A 2011-es KSH adatok szerint 66,3% ingázik naponta (https19). Ebben nagy szerepe van a jól kiépített tömegközlekedésnek is. A 70-es vasútvonalon, Dunakeszin egyedülálló módon 3 helyen is megáll a vonat, Dunakeszi Alsón, Dunakeszin és Dunakeszi- Gyártelepen. A 2-es számú főút keresztül szeli a várost. A magas autóforgalom mellett 300-as Volán buszok is közlekednek rajta. Dunakeszin ezenkívül több helyi járatú és Auchan buszok is járnak. Utóbbi kettő ingyenes a helyi lakosoknak.

Dunakeszi 4 testvérvárossal rendelkezik. Székelykeresztúr, Romániában, Casalgrande, Olaszországban, Ravda, Bulgáriában és Sary Sącz, Lengyelországban. A legtöbb dunakeszi lakosnak Casalgrande ismerősen csenghet, hiszen a lakótelep közepén található a Casalgrandetér, amit a testvérvárosunkról neveztek el. Székelykeresztúrral már több tíz éves hagyomány őrzi a Kőrösi Csoma Sándor Általános Iskola néptáncosok kapcsolatát a székelykeresztúri Petőfi Sándor Általános Iskola néptáncosaival. Évente egyszer mindkét csoport meglátogatja amásikat, amikor is táncos fellépéseken és táncházakban vesznek részt.

3.3 TERMÉSZETI, TÁJI ADOTTSÁGOK

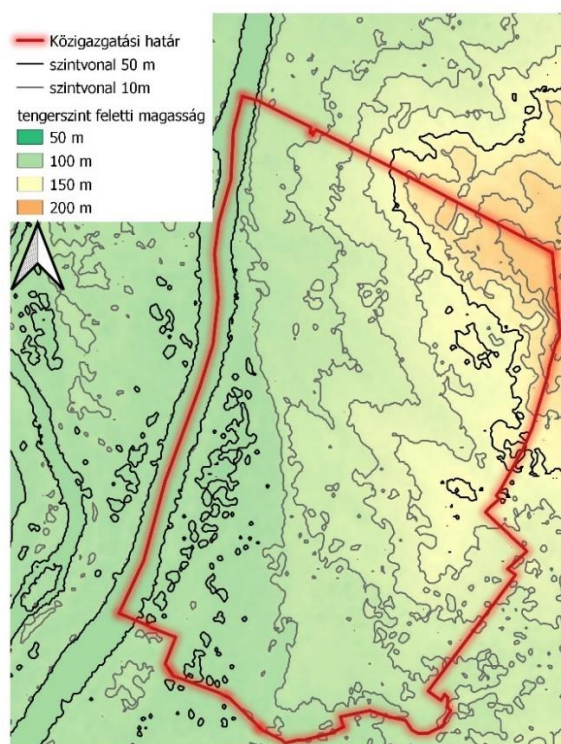
3.3.1 DOMBORZAT

Dunakeszi területének nagy része 100 és 160 m közötti tengerszint feletti magasságon helyezkedik el. A Duna mentén, a Vác-Pesti-Duna-völgyhöz tartozó terület a legalacsonyabb, amely enyhén hullámos felszínű síkság (3. ábra). Itt az alacsony- és a magasártér átlagosan 3, illetve 6 méterrel magasabb a Duna 0 pontjánál, és a felszíni formák döntő többségét a folyóvíz eróziós és akkumulációs tevékenysége alakította ki (KEREKES, 2017).

Dunakeszi felszíne félig alföld-, félig domvidék jellegű. A város és környéke a Nagyalföld folytatásának látszik, de mégsem alföldi jellegű. A város a Duna egy teraszának szélén található. Ez a geográfiai elhelyezkedés azért is érdekes, mert a város területén hosszúkás szélgerincek vagy másnéven homokdombok sorakoznak. Ezeknek a domboknak a kialakulásában főként a Duna medréből kifújt homok az anyaga (SCHMIDT, 1940). Az egyik ilyen homokdombon található a Szent Mihály templom, amely a város egyik fő szimbólumává vált. A templom viszonylag magasan kiemelkedik a környező látképből,

és impozáns jelenlétével hozzájárul a város karakteréhez és identitásához (SCHMIDT, 1940).

A Pesti- hordalékkúpsíksághoz tartozó terület magasabb helyzetű, a Duna I. és II. hordalékteraszain alakult ki, kelet felé lépcsőzetesen emelkedik a magasabb teraszok irányába. A nagyjából észak-déli irányú terasz sáv felszíne a Dunába torkolló kis vízfolyások, a lejtőmozgások és a szél felszínformáló hatása miatt völgyekkel tagolt síksággá alakult (KEREKES, 2017).

3. ábra
Dunakeszi domborzata (készítette: Györffy Dóra)

forrás: nasa.gov

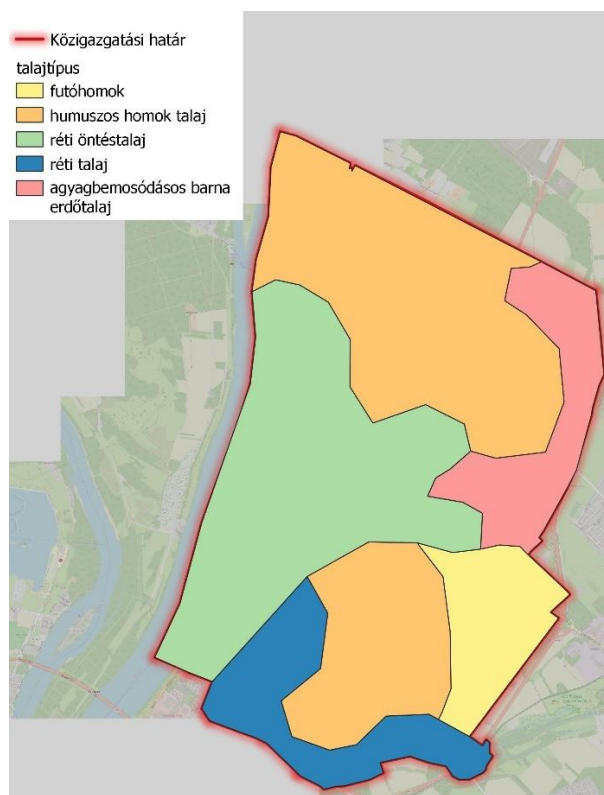
3.3.2 TALAJ

Az egész területet félig kötött homokvidékként lehetne röviden jellemezni. A futóhomok megkötődésének az oka leginkább a klíma változása és az emberi beavatkozások (VEZÉNYI, 1989). A település legjellemzőbb talaja a váztalajokhoz tartozó humuszos homoktalaj, ezen kívül néhol barnaföld és fiatal, nyers öntéstalaj is jelen van (4. ábra). A vidék alapköze a Duna medréből származó meszes kvarchomok (SEREGÉLYES, CSOMÓS, 1993).

A lakótelep alatt a kegyeleti parknál egy 15 méter magas újpleisztocén homokterasz letörése látható (SEREGÉLYES, CSOMÓS, 1993). A teraszon több geológiai

vizsgálatot is végeztek. Ezekből jól látszanak a különböző rétegek: legfelül sötétebb futóhomok, alatta a terasz világosabb homokja, van, ahol agyag is található, illetve vízszintes sorokban elhelyezkedő lukacsos meszes világos színű löszbaba szerű koncentrációk is helyet foglalnak (VEZÉNYI, 1989).

A Duna teraszának jellemző anyaga a kavics. A méretük pár milliméternytől ököl nagyságúig terjed. Színük és anyagukat tekintve két féle kavics fajtát különböztetünk meg; alpesi származékokat, ezek lehetnek fehérek, áttetszőek vagy vörösesek, és vannak a Visegrádi-hegységből származó „szürke-vörhenyes” andezitekavicsok (VEZÉNYI, 1989).

4. ábra

Dunakeszi talajai készítette: (Győrffy Dóra)

forrás: <https://agrobio.hu/hu/talajtani-terkepek/magyarorszag-genetikai-talajterkepe>

3.3.3 VÍZRAJZ

A Duna, amely Európa második leghosszabb es legbövizűbb folyója, Dunakeszi nyugati határat alkotja. A Szentendrei-szigetnél két ágra szakadt Duna nagy-dunai medrének szelessége Dunakeszinél 500-600 méter, víz mélysége a parttól 50-100 méter távolságban meghaladja a 2,5 métert. Évente két árvíz az átlag, ezt az olvadó Alpok, illetve a csapadék okozza, tavasszal, és nyáron (KEREKES, 2017).

A Duna folyó a jégkorszak végén vastag és széles kavicsteraszokat épített Váctól a Csepel-szigetig. A kavicsteraszok nagyon jó vízáradó képződmények, amelyeket a termelőktak használnak a vízellátáshoz. A talajvíz áramlása természetes viszonyok között a Duna felé történik, árvíz idején pedig a Duna tölti fel a kavicsterasz vízkészletét.

A kavicsteraszok természetes szűrőként működnek, így a Duna vízminősége ezen a szakaszon általában jó minőségű, és a bakteriális és mikrobiológiai szennyeződéseket a kavicsterasz teljes mértékben kiszűri. Azonban a kavicsterasz nagyon sérülékeny, veszélyeztetett vízbázist jelent, mivel az utánpótlási területen található, és a magas koncentrációjú szennyeződések nagyon gyorsan terjednek benne.

A Duna mentén 2 forrás is található, a Kiscsurgó patak és a Nagycsurgó forrásai. Ezek védelem és gondozás alatt állnak, jelenleg egy kiépített sétány is található a Kiscsurgó körül. Mindkettő patak a Dunába vezet (5. ábra). Dunakeszin még a harmincas években több kristálytisza vízű forrás volt található. Ezek az ember által végzett környezeti pusztítások miatt végleg eltűntek (SIPOS, 2000). A vizes kertés terület mellett két patak is elfolyik, ezek azonban névtelenül szerepelnek a térképeken.

Az Óceán árok a szennyvíztelep megtisztított vizét szállítja a Mogyoródi-patakba. A Mogyoródi-patak a város déli határán folyik el. A patak két forrásából ered: az egyik Mogyoródon, a Csík-völgyben található magántelegekről, míg a másik a Hungaroring területéről ered. A vízfolyás áthalad 4 településen, majd Mogyoródnál észak-nyugati irányba fordul, és Fótig vezet. Fótról kiérve érinti egy rövid szakaszán Dunakeszit, innen a patak tovább halad Káposztásmegyérig, majd a Duna jelenkori árterébe érkezik. Innen az Újpesttől északra fekvő Szilas-patakka egyesül, majd a Dunába torkollik. A Mogyoródi-patak körülbelül 12,5 km hosszú, medrének szélessége és mélysége változó. A vízfolyás vízgyűjtő területe 36 km² (VETÉSI, 2016).

Állóvizek tekintetében Dunakeszin a tőzegtavak, mellettük pedig egy kavicsbánya tó található. A tőzegtavaknál nyaraló jellegű beépítés látható, vannak, akik életvitelszerűen laknak itt. Jelenleg mindkettőt horgászatra használják. Ezek Dunakeszi-alsón találhatóak az Auchan területe mellett (KEREKES, 2017).

Dunakeszin több városrész is belvízzel való veszélyeztetettséggel küzde. Ezek magukban foglalják a Tóváros lakóparkot, Északi u – Szák u. környékét, a Béke utcai aluljárót és környékét, valamint a Jászai M. utat és a Blaha L. utat. A belvíz általában nem okoz jelentős károkat, legfeljebb az épületek pincéit tölti meg vízzel (FÓT VÁROS IV. KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAMJA).

3.3.4 ÉGHAJLAT ÉS HELYI KLÍMA

A kistérség éghajlata mérsékelten meleg, száraz, de közel esik a mérsékelten hűvös és mérsékelten száraz éghajlathoz is. Az évi középhőmérséklet 8-9 Celsius fok, és átlagos csapadékmennyiség 500-550 mm. Gyakori a ködképzés, ezt a Duna közelségének köszönhetjük (KEREKES, 2017). A legtöbb csapadék tavasszal és nyár elején hullik. Jellemző, hogy ezeknek az esőzéseknek a hatására nagyot esik a hőmérséklet és tavaszi fagyok is előfordulnak (SCHMIDT, 1940).

Az évi középhőmérséklet Budapesti éves átlagokhoz képes jóval alacsonyabb, hiszen ott az évi középhőmérséklet 13 C, és a fővárosban az átlagos csapadékmennyiség is kevesebb, amely 447 mm ([https3](https://www.met.hu)).

A RegCM klímamodell alapján a várható átlaghőmérséklet változás Dunakeszin 2021-2050 között 1-1,5 C. Ezt az előző évek változásai alapján számolták ki, 1961-1990 között az átlag hőmérséklet 9-10 Celsius fok volt, 1971 és 2000 között 10-11 Celsius fok. Csapadék mennyiséget tekintve 1961-1990 között az átlag 550-570 mm volt, 1971-2000 között Dunakeszi déli, Budapesthez közelebb eső részén már csak 525-550 mm volt az évi átlag, a másik felén maradt 550-570-es adat. A Reg CM modell alapján készített várható változás azonban már ennél sokkal nagyobb eltérést mutat, ugyanis 2021 és 2050 között -75- -50 mm a változás. <https://map.mbfisz.gov.hu/nater/>

3.3.5 NÖVÉNYZET ÉS NÖVÉNYFÖLDRAJZI VISZONYOK

Dunakeszi flórája a középhegység és az alföld flóraidékéből is tartalmaz elemket. A homokos, gyorsan száradó talaj szárazságtűrő növényeknek ad otthont, azonban a Duna mentén, a Mogyoródi-pataknál illetve a tőzegtavi lápnál nyáron is vizes élőhely nedvességkedvelő növényzetet honosított meg (SCHMIDT, 1940). A lapterület egyik botanikai kincse a védett tőzgepáfrány (*Thelypteris palustris*), melynek több ezres állománya található itt meg.

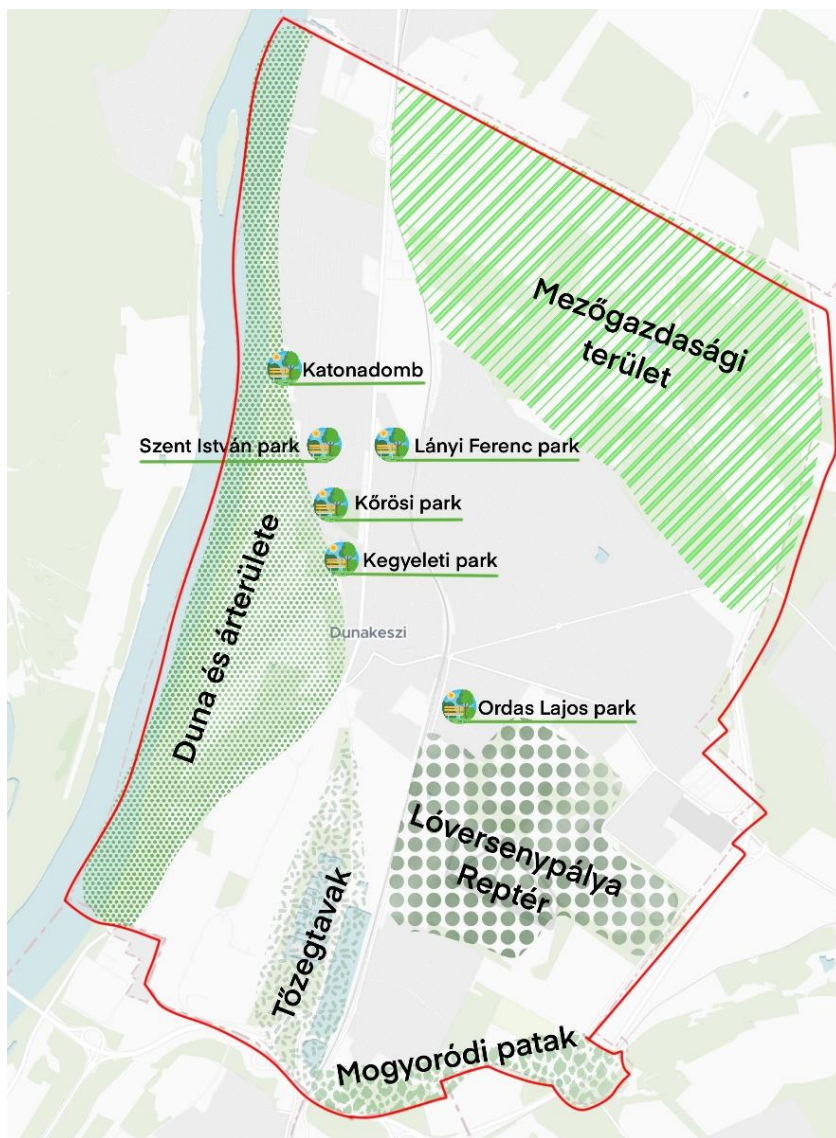
Dunakeszinek a Pesti-hordalékkúpsíkságon található területein a nyílt homokpuszta-gyeppek, homoki sztyepprétek, homoki tölgyesek és nyáras-borókások képezik a potenciális vegetációt, ezeknek azonban már csak kis töredékei maradtak fenn. Ezeket nagyrészt fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) és erdeifenyő (*Pinus sylvestris*) váltotta fel (KEREKES, 2017).

A terület egyetlen homokpuszta gyepterülete a repülőtéren és a lóversenypályán található. A Vác-Pesti-Duna-völgyben az erdőssztyepp a fő vegetációtípus. A Duna partjai mentén vízhez kötött élőhelyek alakultak ki, az eredeti cserjés, puhafás és keményfás erdőkben csak kis maradványok vannak jelen az ártereken. (KEREKES, 2017). A folyó és patakmenti vizes rétek nyáron színes virágokkal van tele pl: sárga virágú gólyahír (*Chalita plustris*) vagy rózsaszín kikerics

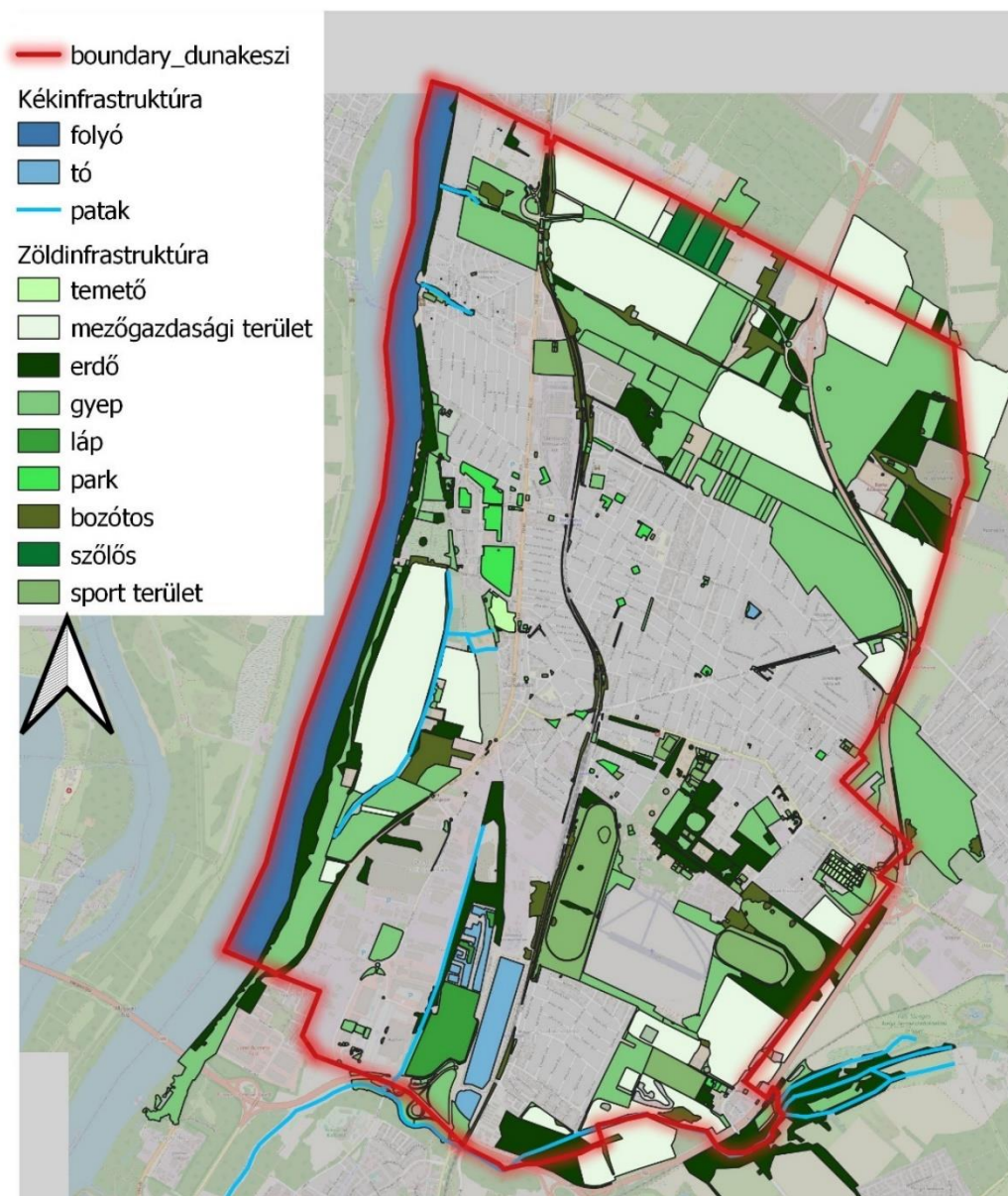
(Choldhideum altromanche) (SCHMIDT, 1940).

A parton a növényzet milyenségét is a Duna határozza meg. Az eredeti növényzet nagyrészemára elpusztult, de a meglévő természetes állományokból jól lehet rekonstruálni. Ma is fellelhető társulások a puhafaligetek (fűz-nyár) vagy a gyakran elárasztott bokorfűzes társulások (SEREGÉLYES, CSOMÓS, 1993). Az általam készített 5. ábra Dunakeszi jelentős, összefüggő zöldterületeit jelölik és nevezik meg. Illetve elkészítettem Dunakeszi kék és zöldinfrastruktúra térképét is. (6. ábra)

Természetes növényzet mellett Dunakeszi számos közpark található, amelyek tovább zöldítik a várost. Ezek a parkok elhelyezkedésüket tekintve aránytalannak mondható, hiszen a lakótelep és környékén találhatóak, így a város alagi részén közparkokból hiány van.

5. ábra
Dunakeszi bekegorgizált zöldterületei (készítette: Györffy Dóra)

6. ábra
Dunakeszi város zöld és kék infrastruktúra térképe (készítette: Gyórfly Dóra)

forrás: openstreetmap.org

3.3.6 ÁLLATVILÁG, ZOOLOGIAI JELLEMZÉS

A Duna bővelkedik a halfajtákban, így kedvelt horgász hely. A leggyakoribbak a ponty, márná, paduc, különböző keszeg fajták, illetve télen a menyhal. A Duna-parton számos vízi madárfaj is megtalálható, ilyen például a tőkés réce és a sirály, illetve a bütykös hattyú is. Ezeken kívül egyéb madarak is jelen vannak, mint pl pacsirta, fűrj, balkáni gerle, szarka. A Dunaparti ligeterdők számos gyíkfajta mellett ürgéknek, egereknek is otthont ad (KEREKES, 2017). A terület emlős állatvilága igen szegényes nagyobb, összefüggő erdők hiánya miatt. Ami viszont szinte minden városrészre

belopokodik, az nem más, mint a vörös róka (SCHMIDT, 1940).

Dunakeszin a Duna-part mellett a leggazdagabb élővilággal a tőzegtavas rész rendelkezik. Hogy csak néhányat említsek, madarak közül észleltek fenyőrigót, fülemülét, sárgafejű királykát, egerészölyvet, jégmadarat, szürke gémet. Békafajok közül is bőven megfordul itt a barna varangy, leveli béka, kecskebéka, de siklók és gyíkok közül is több értékes faj él itt ([https16](https://16)).

3.3.7 VÉDETTTSÉGEK

Dunakeszi büszkélkedhet a védett természeti területeivel, amelyek fontos szerepet játszanak a biodiverzitás megőrzésében és a természeti értékek védelmében. Ezek a területek nagy jelentőséggel bírnak a helyi ökoszisztémára és a város lakosaira nézve is.

Az ex lege védettség alatt lévő lápterület Dunakeszin egy különleges természeti képződmény. (7. ábra) Ez a kb 25 hektáros terület fontos vízi életközösségeknek ad otthont, és számos védett növény- és állatfajnak nyújt élőhelyet. A láp területe rendkívül érzékeny, ezért kiemelt védelmet élvez a környezeti hatásokkal szemben. Mivel a láp közvetlen az Auchan bevásárlóközpont mellett található, így még fontosabb figyelmet szentelni a védelmére.

7. ábra
Dunakeszi láp (készítette: Györffy Dóra)

A városban található 4 ex lege védett forrás is. Ezek a források sajnos a magas szintű beépítettség miatt nincsenek jó állapotban. A védett státuszuk biztosítja, hogy ezek a források ne károsodjanak és szennyeződjenek tovább és a víz minősége megfelelő legyen. Amelyik forrást külön ki emelném az a Kiscsurgó forrás. A Kiscsurgó völgyének élőhely rehabilitációját 2022-ben végezték és egy biztonsággal járható ösvényt hoztak létre ([https4](https://4)).

Dunakeszi területén található Natura 2000 különleges természetmegőrzési terület is, a Duna és ártere alkotják.(8. ábra) Ez a 181,64 hektáros terület gazdag élővilággal rendelkezik, és olyan védett és veszélyeztetett fajoknak ad otthont, amelyeknek megőrzése kiemelt fontosságú.

Ezen kívül Dunakeszi bizonyos területei az Országos Ökológiai Hálózatnak részei, amely magterületeket, ökológiai folyosókat és pufferterületeket foglal magában (10. ábra). Ez a hálózat lehetővé teszi a természetvédelmi területek összekapcsolását és a fajok vándorlását, elősegítve ezzel a biológiai sokféleség megőrzését és a természeti területek egészséges működését Dunakeszin és a környező területeken. A vizsgált területeim közül is tartoznak ide, mégpedig a Mogyoródi-patak, az öntésterületi gyepek és a Duna-part az Ökológiai folyosó részét képezi, míg a lápterület a magterület és puffer övezetbe tartozik bele ([https5](https://www.dunakeszi.hu/terkep)).

8. ábra
Dunakeszi Duna és ártere (készítette: Györffy Dóra)

Kulturális örökségeken belül számos épület és helyszín van, amelyek műemléki védelem alatt állnak és jelentős történelmi értéket képviselnek Dunakeszin. A XII. századi alagi templomrom egy különleges műemléki helyszín, hiszen több fajta építészeti stílust is felfedezni véltek a templomrom ásatása során, ez azt sejteti, hogy a 12-től 15. századik rendszeresen hozzáépítettek. Ez a jelenleg romos épület ma is látogatható, a templomrom természetközeli környezetben, fák és bokrok között található. (FÜLÖP, 2000)

A versenylovó tréningtelep egy másik értékes műemlék Dunakeszin, amely hozzájárult a magyar lovas hagyományok fejlesztéséhez és ápolásához. A ma már Dunakeszihez tartozó Alagon 1891. április 12-én tartották az első lóversenyt. Leginkább a tréningezés volt a fő profilja a telepnek, azonban amíg a fővárosi lóversenypálya fejlesztésen és átköltöztetésen esett át, minden ott megrendezésre kerülendő versenyt Alagon tartottak meg, ezalatt itt is új pályát, pavilont építettek és erdősávot telepítettek köré (GÖNCZI, 2020).

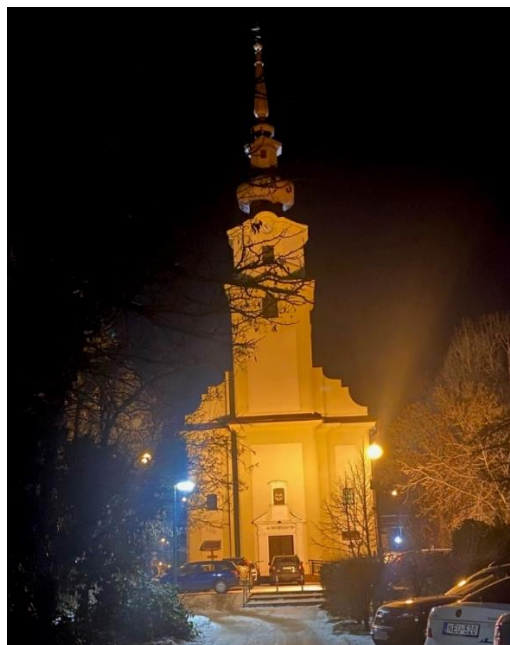
Dunakeszin megtalálható egy római kori castrum és hídfő, amelyek fontosak voltak az ókori Róma idején a Duna-parti közlekedésben és védelmi rendszerben. Ezek az építmények jelentőségük miatt részét képezik a műemléki védelem alatt álló kulturális örökségünknek.

A Szent Mihály Római katolikus templom az egyik legjellegzetesebb épület Dunakeszin, amely vallási és építészeti szempontból is kiemelkedő jelentőséggel bír. Gróf Grassalkovich Antal idejében épült és azóta is, évszázadok óta nagy becsben tartják a hívők és a város lakosai.

Ezek mellett Dunakeszin számos helyi jelentőségű védett érték is megtalálható:

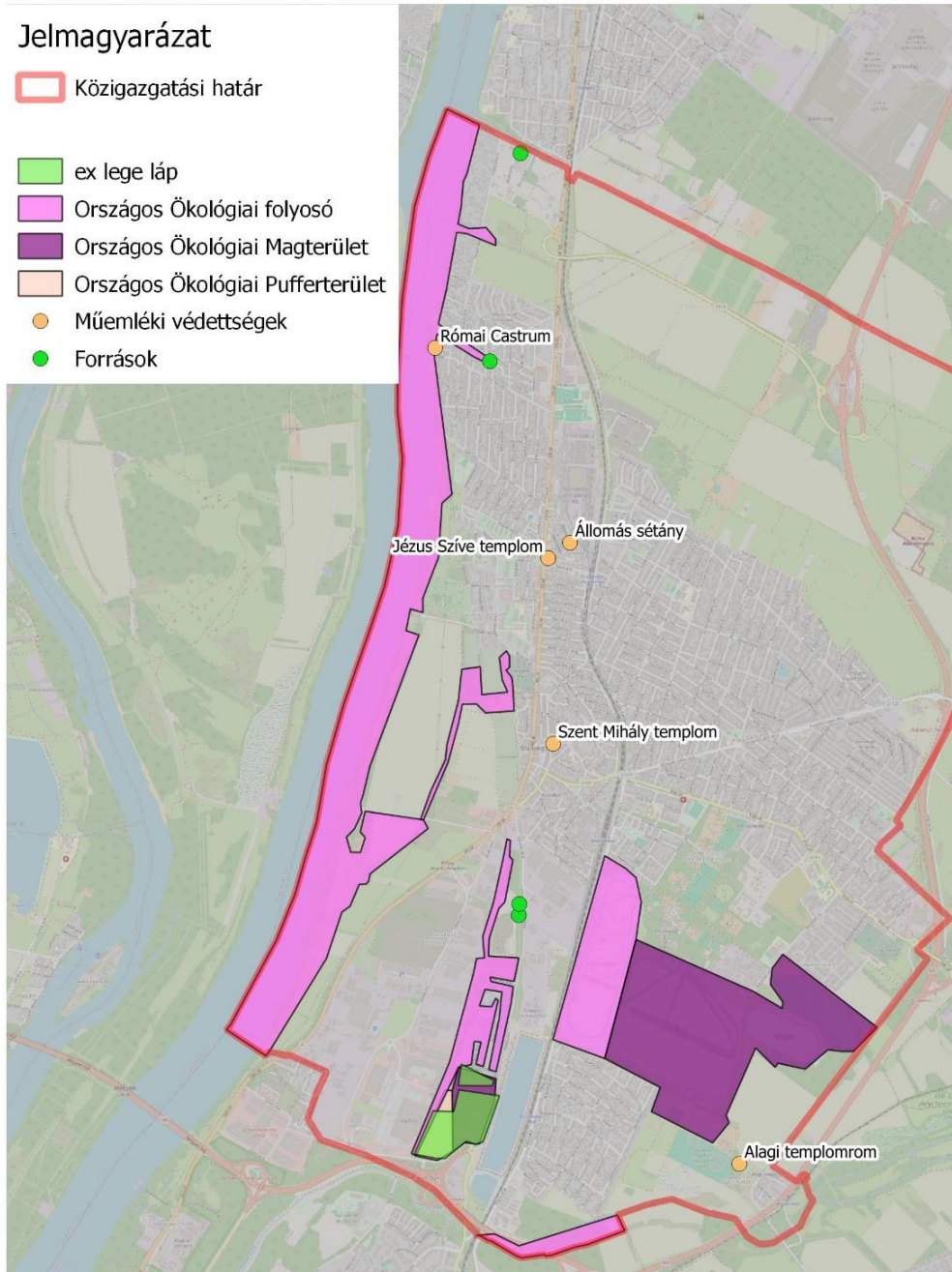
A Gyártelep városrészt, azon belül is az Állomás sétányt, településképi értékek közé sorolnám. Az 1900-as években épült jellegzetes épületei a sétánynak a helyiek számára összetéveszthetetlen. Ezek a házak a vagongyár dolgozóinak épültek és kiemelt figyelmet kapott az egységes koncepció és stílus, mégsem épült két egyforma épület (DUNAKESZI-Település Arculati Kézikönyv).

A Jézus Szíve római katolikus templom egy másik fontos helyi jelentőségű védett érték a városban. (9. ábra) Ezt a templomot 1944-ben építették. Külön érdekessége, hogy mivel ez is a gyártelepi városrész része, maga a templom is a vagongyári munkásoknak lett építve. Lányi Ferenc, a gyár igazgatója mindent meg akart tenni a munkások jólétéért. Eleinte iskolát építtetett, és ott volt kápolna elhelyezve a vallás gyakorlásának biztosítására, majd megépült a munkások segítségével a Jézus Szíve templom. Máiig fontos része a városképnek, hiszen a főút mentén helyezkedik el ([https6](https://www.facebook.com/gyartelep)).

9. ábra
Jézus szíve templom (készítette: Györffy Dóra)

Ezen kívül Dunakeszin számos védett lakóház és lakóépület található, amelyek a város építészeti és kulturális örökségét gazdagítják. Ezek az épületek tükrözik a régmúlt építészeti stílusát és hozzájárulnak Dunakeszi egyedi atmoszférájához és alkotják a településképet.

10. ábra
Dunakeszi védettségek térkép (készítette: Györfly Dóra)

<http://web.okir.hu/map/?config=TIR&lang=hu>

3.3.8 ÁLTALÁNOS TÁJVIZSGÁLAT, ÖSSZEGZÉS

Dunakeszi lakossága folyamatosan nőtt az elmúlt évtizedekben. 1970 és 2001 között majdnem másfélszeresére nőtt, és a város zöldterületei kezdenek szűkösebbé válni a lakóházak térhódítása miatt. A legfrissebb adataink szerint Dunakeszin jelenleg 43 490 lakos él. (Központi Statisztikai Hivatal, 2011)

Az Európai Unió természet- és madárvédelmi hálózatának, a Natura 2000-nek is része Dunakeszi területe. Ez az 181,64 hektárnyi terület, ami a város összterületének 5,85%-át teszi ki, magában foglalja a Duna medrét és árterét a parti erdősávval, amit a város önkormányzata védelmez. Ezek a területek rendkívül fontosak a természet megőrzése szempontjából. Az ex lege védett területek is automatikusan országosan fontos területekké válnak, ideértve az Óceán-árok déli lápokát a Dunakeszi-tőzegtavakkal, valamint a Duna partján található forrásokat is. A Nemzeti Lóverseny Kft. alagi telepének kül- és belterülete is helyi jelentőségű védett terület, ahol természeti és művi értékek egyaránt védelmet élveznek (KEREKES, 2017).

Az Országos Ökológiai Hálózat részei között megtalálható az Óceán-árok lápja, az alagi repülőtér és lóversenypálya, valamint Dunakeszi nyugati részétől a fővárosi ivóvízkutak védművéig tartó csatorna menti kisebb mocsarak, fűzliget-maradványok, Duna víztere, Mogyoródi-patak melletti nádasok, kisebb gyepfoltok és a láp egy része. ([https5](https://www.nemzetiokologiai.halozat.hu/))

Dunakeszi agglomerációs övezetként funkcionál, és a városnak magas belterületi aránya van. A külterület beépítettsége is kiemelkedő. Emellett a város funkcionálisan rendkívül sűrű, sőt olyan speciális területekkel is találkozhatunk, mint a repülőtér és a lóversenypálya. Mindez azt eredményezi, hogy Dunakeszi szokatlanul nagy mennyiségű gyepterülettel rendelkezik. Az erdőterületek és a szántóföldek alacsonyabb arányban találhatók meg a városban, és a homokos talaj sem kedvez az erdőterületek kialakulásának (CSOMA, 2003).

3.4 TÁJTÖRTÉNET

Számos régészeti kutatás és felfedezés bizonyítja, hogy Dunakeszi területe már az őskorban is lakott volt. A Duna árterében több ezeréves régészeti leletek mutatják az ember jelenlétét. A múlt században felfedezett őskori temetőből kiderült, hogy már akkor lakott volt. Egyéb ásatások által lettek felfedezve a Horányba induló révnél a római világ nyomai. Ugyanis 1935-ben egy római őrtorony maradványaira találtak (HAJÓS, 2008). Ez mai napig ki van állítva és látogatható. Jelentős újkőkori leleteket találtak, több száz méteres területen a Hegyrejáró-dűlőben, Dunakeszi déli részén és az M0-ás autót út építésekor is (KEREKES, 2017).

Dunakeszi törzsnévi eredetű helynév, a Kárpát-medencében 47 Keszi elő- vagy utótagú település

található. Habár a település neve arra következtet, hogy a honfoglalás alatt vagy után törzsbeliek tartósan megtelepedtek, a régészeti leletek ezt nem támasztják alá (KEREKES, 2017). Az első írásos adat a településről a 13. századra tehető, amikor IV. Béla király „Kezew” néven említi (KISS, 1983). A város létrejött a 10.-11. századra tehető (KEREKES, 2017). 1661-ben mindössze 21 család lakta (VEITER, 2001). 1711-től kezdett benépesedni a Rákóczi szabadságharc letörésére vonuló seregek által okozott gyötrelmek után és innentől vannak írásos adatok Dunakeszi adózó népességéről, ezek alapján 1760-ig, azaz kb 50 év alatt 37 főről 624 főre nőtt az adózók népessége (KEREKES, 2017).

Sokszor cserélt gazdát a község, legjelentősebb gazdája gróf Gassalkovich Antal volt, akinek családja 1749-től száz évig birtokolta. Az ő idejében történt a legtöbb fejlesztés, ilyenkor épült templom, iskola és helyi csárda is. A törökhódoltság alatt Káposztáskesző néven szerepelt az adóösszeírásban, illetve a birtokviszály közben is több néven szerepel: Körtvélyeskeszi, Köszö (KISS, 1983). Gassalkovich idejében Dunakeszi leginkább mezőgazdasággal foglalkozott, egy itteni kertész honosította meg a paradicsomot Magyarországon (VEITER, 2001). A reformkorban, 1844-ben kezdeményezték a Budapest-Vác vasútvonal kiépítését. Végül Magyarország első vasútvonala 1846. július 15-én került átadásra, hatalmas munka eredményeként, a Magyar Középponti Vasúttársaság vezetése alatt, Pest és Vác között. Ennek következtében Dunakeszi is jelentős hatást tapasztalt. Nagy kárt okozott a földtulajdonosoknak és megváltoztatta a terület tájhasználatát, hiszen kevesebb területet műveltek ezután, de sok új munkalehetőséget biztosított. Nem csak a járműjavító igényelt munkaerőt, hanem mivel Budapest könnyen megközelíthetővé vált sokan helyezkedtek el a főváros gyáraiban, építkezéseiben (KEREKES, 2017; HAJÓS, 2008). A vasút hozta változásokat fokozta a jobbágyság megszüntetése is 1862-ben, aminek következtében a lakóké lettek a földek és még a legrosszabb, minőségű földet is megművelték (KISS, 1983).

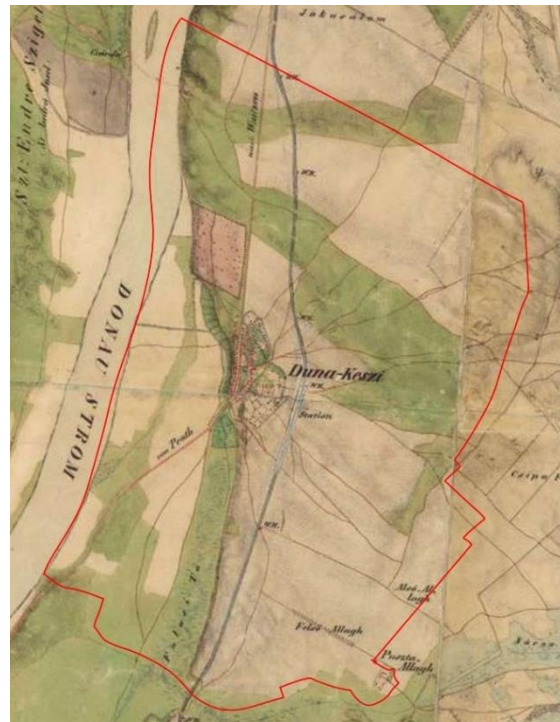
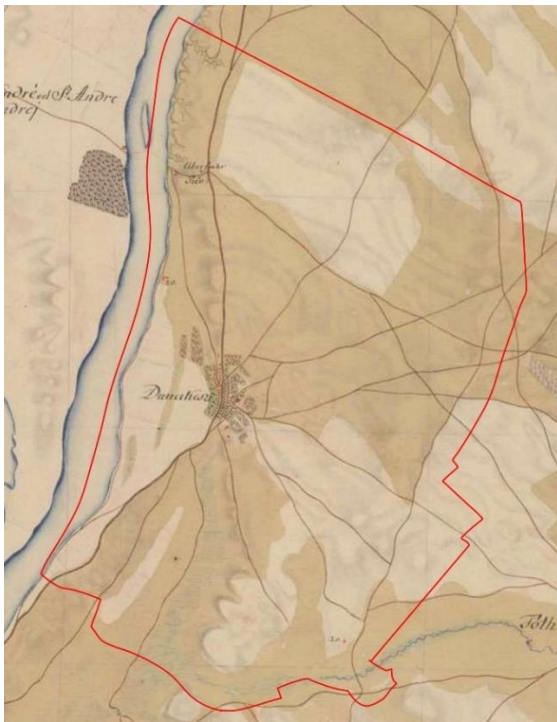
A Duna árterülete, amely a település nyugati részén óriási területet foglalt el, legelőként, illetve kaszálóként funkcionált. A változást az hozta meg a vizes rétek életébe, hogy 1880-ban a vízművek gátrendszerét épített a Duna mentén, illetve a mélyebb területek feltöltésre kerültek. Így megművelésre is alkalmassá váltak (KISS, 1983).

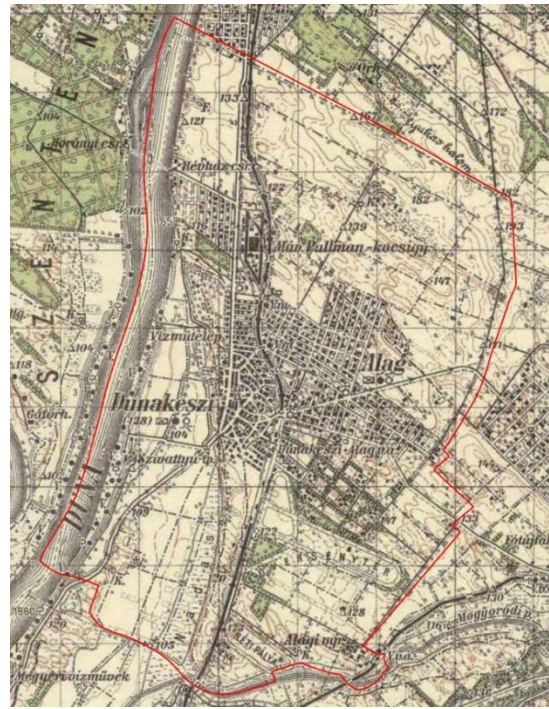
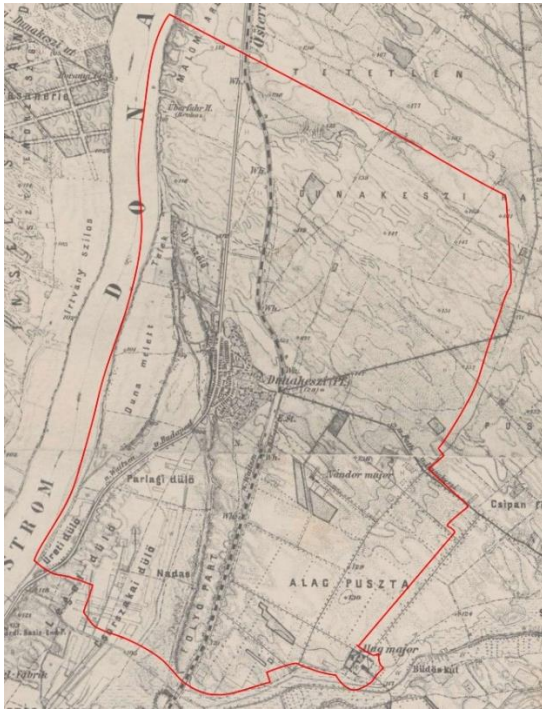
1900-ra lett Dunakesziből község, és 1901-re tanácsháza is épült. Dunakeszi 1910-ben jelentős iparosodásnak indult, különösen az MÁV Főműhely építése révén (KISS, 1983). Ugyan az első világháború alatt megállt a fejlődés, 1920 után a MÁV Főműhelyt tovább építették, és 1926-ban megnyitotta kapuit. A gyár ugyan átesett tulajdonos, illetve névváltoztatásokon, máig üzemel Dunakeszi Járműjavító Kft, néven (<https://www.dunakeszi-jarmujavitokft.hu/>).

A második világháború Dunakeszit sem kímélte. Itt fordultak rá a légi erők Budapestre, tehát sok légi csata lezajlott a település fölött, később konkrét célponttá vált, bár inkább Alag sérült jelentősebben. Lakóházakon kívül, a községház, a kultúrház és iskolák is megrongálódtak. A város 1945 december 28-án szabadult fel. 1950-ben egyesítették Alagot és Dunakeszit, a két község tiltakozása ellenére (KEREKES, 2017).

Dunakeszi népessége a 30-as években nagyjából a duplájára nőtt. Dunakeszi 1970-ben kapta meg a nagyközségi címet, 1977-ben pedig a városi rangot. 1979-ben a keresőképeseek 72 százaléka volt ipari munkás, így nem csoda, hogy Dunakeszit sokáig gyárfalunak nevezték. Addigra már a Gyümölcs és Főzelékkonzervgyár, Házgyár, Hűtőház, Talajjavító Vállalat, Út-és Vasútépítő Vállalat, a Gyógyszerkutató Intézet telepe, is Dunakeszin volt, sőt, terezték az Elektromodul raktárbázisát és egy szociális foglalkoztatót is üzembe helyezni (KEREKES, 2018).

Dunakeszinek a kezdetektől a Duna képezte a nyugati határát. A katonai térképek áttekintéséből látszik, hogy 2. számú főút elődje, már az első katonai felmérésalatt is jelen volt (7. ábra). A negyedik katonai felmérésig nem volt jelentős népességnövekedés a lakott területek méretének alapján, amikor is a város északi részétől, a Rév utcától kezdett terjeszkedni a település. A középső területen sokáig szőlős helyezkedett el, majd a 90-es évekre összezárt a település és egybefüggő lakott területté vált. A délnyugati nagy szántóterület már az első térképes feljegyzésben így szerepel (<https://18>)

11. ábra
történeti térképek

(első katonai felmérés, második katonai felmérés, harmadik katonai felmérés, negyedik katonai felmérés, jelen állapot)forrás: <https://www.arcanum.com/hu>

4 DUNAKESZI DUNA-PART VIZSGÁLATA

A Dunakeszi Duna-part területét azért emeltem ki a vizsgálatomban, mert a vizes területek közül a Duna a legnagyobb terjedelemben és hatásmértékben is a városban. A területek lehatárolásához Dunakeszi településszerkezeti tervét használtam segítségül. (12. ábra) A beépített Duna-part jelentős része kertvárosias lakóterület. Itt rengeteg funkció jelenik meg, többek között turisztikai és rekreációs területek is. A DMRV Zrt által hasznosított vízbeszerzési területen a Duna parti vízműkutak belső védőövezetén belül elhelyezkedő vízmű telephely ingatlanjai, továbbá gátórház telekrészei találhatóak. Ez a terület természeti értékei és vízminőségi okokból is szigorúan védett. A harmadik kategóriájú terület nagyrészt korlátozott mezőgazdasági terület, valamint keresztül megy rajta az Eurovelo 6 kerékpárút.

A Duna vízpartja az a terület, amit minden dunakeszi lakos ismer és a legtöbben rendszeresen látogatják is. Ebben a témában készítettem egy online kérdőívet, amit részletesen ki is dolgozom a szakdolgozatomban. A Dunakeszi Duna-partot két nagy részre lehet osztani, beépített és természetközeli. Az északi részen a lakó és nyaralóházak a Dunához egészen közel, majdnem a közvetlen partján helyezkednek el, míg a déli részen a DMRV tevékenységén kívül nincs egyéb beépítettség, mezőgazdasági területként funkcionál.

12. ábra
Dunakeszi Duna-part részei (Készítette: Györffy Dóra)

4.1 DUNAKESZI DUNA-PART BEÉPÍTETT, REKREÁCIÓ SZEMPONTJÁBÓL FEJLETT RÉSZE

Északról dél felé haladva az első kiemelkedő rekreációs tér, a nemrégiben nyílt Kiscsurgó és patak völgy tanösvény. Ez Dunakeszi Révdűlő részén található és fontos része az Ökológiai hálózatnak, amire egy ilyen nagy és folyamatosan fejlődő városnál különös hangsúlyt kell fektetni. 2022-ben lett a megújítva az addig elvadult és gyakran szemetesnek használt terület. Érdekes tény a völgyről, hogy egykor vizesárok-ként funkcionált, a Rómaiak korában ([https8](https://8)). A Kiscsurgó-patak mellett található a népszerű Csurgó étterem, ami a patakról kapta a nevét.

Dunakeszin a part kategóriánként strandokra van osztva. Külön van családi, szabad és kutyás strand is. Nagyon fontos, hogy ezeket a strandokat rendeltetésszerűen használják az itteniek, hiszen a kijelölt kutyás strandon kívül a többi strandra tilos kutyával jönni. Nem csak szabadon, de még pórázon vezetve is ki vannak tiltva a kutyák.

Dunakeszi szabad strandja a helyiek és a turisták kedvelt célpontja. A Duna partján fekvő strand lenyűgöző kilátásával és homokos partjával egyedülálló élményt nyújt. A látogatók pihenhettek és élvezhetik a különböző tevékenységeket, mint például az úszás, a napozás, a piknikezés vagy egyszerűen csak a tájban való gyönyörködés. A Szabad strand területén tollas és strandröplabda pálya is létesült. Számos étterem, büfé nyílt a területen. Ezen kívül játszótér is épült, sőt még kacsabetű automata is létesült a strand területén, hogy minden korosztály ki tudja élvezni a Duna-part lehetőségeit.

13. ábra
Dunakeszi szabadstrand

forrás: <https://www.dunakanyarregio.hu/2022/06/30/hazank-egyik-legszebb-dunai-pihenohelye-ujabb-fejlesztések-a-dunakeszi-szabadstrandon/>

2016-ban épült meg a Madárlátta tanösvény a parton. Információs táblák és QR kódos madárhangos táblák voltak kihelyezve a látogatók részére. Azonban 2020. augusztusában vihar tombolt Dunakeszin, ami visszafordíthatatlan károkat okozott a tanösvényben. A város a szerencséjére, nem sokkal a katasztrófa után megnyert egy pályázatot, aminek keretein belül meg tudta építeni az új tanösvényt.

2022 augusztusában, azaz 2 évvel a kárt okozó vihar után, nyílt meg a mai formájában a Madárlátta tanösvény. Számos interaktív táblát is kihelyeztek. Fontos szempont volt, hogy ne csak végig sétáljanak a látogatók, hanem izgalmas élményt nyújtson, és akár egy órát is eltöltsenek a tanösvényen. A tanösvény végén egy játszótér is várja a gyermekeket, amiben belül további

érdekességeket tanulhatnak a madarokról ([https9](https://)).

A Katonadomb Szabadidőpark Dunakeszi nyugati oldalán, a Dunától néhány tíz méterre található. A Liget utca és a Katonadomb utca között található, kerítéssel körülvett, de több nyitott bejárata van. A park a nap 24 órájában nyitva tart. A Katona-domb 5,5 hektáros területén kiépített sétányok, pihenőpadok, sportpálya és játszóeszközök várják a látogatókat. Rengeteg sportolási lehetőséget kínál a szabadidőpark. Többek között tenisz, kosár és focipálya található, illetve pingpongasztalok is helyet kaptak. Ezek mellett street workout parkot is létesítettek a helyszínen. A park biztosít biciklitárolót és az autóval érkezőknek parkolót, közvetlen a bejáratnál ([https10](https://)).

A Szent István parkban több, különálló játszótér is található. Ezek mind korosztály szerint lettek kialakítva, hogy az egész kicsiktől a nagyokig mindenki ki tudjon valamilyen játékot próbálni. 2000-ben, az államalapítás millenniumi évében a város szobrot állított a parkban. A játszótéren kívül nagy, füvesített területtel rendelkezik a Szent István park.

A régi Dunakeszi strand mára egy átlagos kavicsos Duna-parti látványt nyújt. Az épület be van zárva és a növényzet is teljesen benőtte. Ma leginkább horgászok és kutyasétáltatók használják a part ezen szakaszát.

A Dunakeszi Duna-part túlnyomó része beépítésre nem alkalmas, jogszabályokkal védett a vízbázis védőterületek miatt. A megmaradt, nem védett rész számos fejlesztésen esett át az elmúlt évtizedek alatt, mint ahogy fentebb részleteztem. A vízművek által hasznosított lezárt Duna parti terület miatt kis területnek kell egy nagy város lakóinak rekreációs lehetőséget nyújtani, így mára rendkívül zsúfolttá vált. Több mint 40 000 lakos számára a Duna-part az egyedüli vízparti természetközeli, kültéri rekreációs terület. Ez óriási terhelést jelent. A sok ember jelenléte elveszi a lehetőséget azoktól, akik a part megnyugtató hatása érdekében érkeznek a Duna-partra.

Mivel ennyi embert kell ellátnia a területnek számtalan vendéglátóhely nyílt a part területén. Ezzel szintén elvett a terület természetes, csendes hangulatából. Legtöbb étteremből, kávézóból zene szűrődik ki, ez különösen a kerthelyiségeknél zavaró, hiszen a sétányon barangoló emberek számára kellemetlen hatást kelt.

Mivel a lakosok számára fontos lenne a természettel, vízparttal való kapcsolódás ezek a felsorolt tényezők, mind zavaró hatásúak és szükséges tájépítészeti eszközökkel tenni, hogy mindenki megtalálhassa és élvezhesse az általa preferált rekreálódási lehetőséget. Mivel az aktív, nyüzsgő lehetőségek tárházát nyújtja a Duna-part, ezért a nyugalmas, csendes környezet megteremtése lenne a cél, a pihentető kikapcsolódásra vágyók számára.

4.2 DUNAKESZI DUNA-PART DMRV ZRT GONDOZÁSA ALATT ÁLLÓ RÉSZE

A Duna melletti ligeterdős területen a DMRV zrt dunakeszi telephelye helyezkedik el. A Duna 1618,3 és 1624,9-es folyam kilométerek között egy 2700 méter hosszú nyárigát található. Sajnos ez nincs megfelelően karban tartva, a 2002-es és 2006-os magas dunai vízállásakor megsérültek a védművek (FÓT VÁROS IV. KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAMJA).

A Duna mentén a DMRV Zrt csapos kutakat létesített, amelyek vízvédelmi szempontból kiemelkedően fontosak. Ezen a szakaszon egy 150-200 méter széles védősávot mindig szabadon kell tartani a kutak és a víztisztaság védelmének érdekében (Dunakeszi általános rendezési terve Hosszú és nagytávú rendezési koncepció). A Dunakeszi és a Balparti vízbázisok védőterületeinek meghatározására és biztonságba helyezési tervének elkészítésére a Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság által koordinált "Üzemelő, sérülékeny földtani környezetben lévő vízbázisok diagnosztikai vizsgálata" program keretében került sor 2003 és 2009 között (13. ábra). A projektben a DMRV Dunamenti Regionális Vízmű ZRt., valamint a Fővárosi Vízművek ZRt közreműködő partnerként vett részt. A vizsgálat célja az volt, hogy meghatározzák a védőterületeket és elkészítsék a biztonságba helyezési tervet a sérülékeny vízbázisok védelmére.

Dunakeszin a Duna-partnak jelentős része vízmű terület. A Dunakeszi vízbázis és védőövezetei a Duna Balparti Regionális Vízellátó Rendszer részét képezik, amely a Magyar Állam tulajdonában van és a DMRV Duna Menti Regionális Vízmű ZRt üzemelteti. A Dunakeszi Vízbázisról származó víz minőségének és mennyiségének védelme érdekében különös figyelmet kell fordítani a védőterületi övezetek területhasználatára. Az övezeteken belül bizonyos jogszabályi előírásokat szigorúan be kell tartani. A szem előtt tartandó előírások:

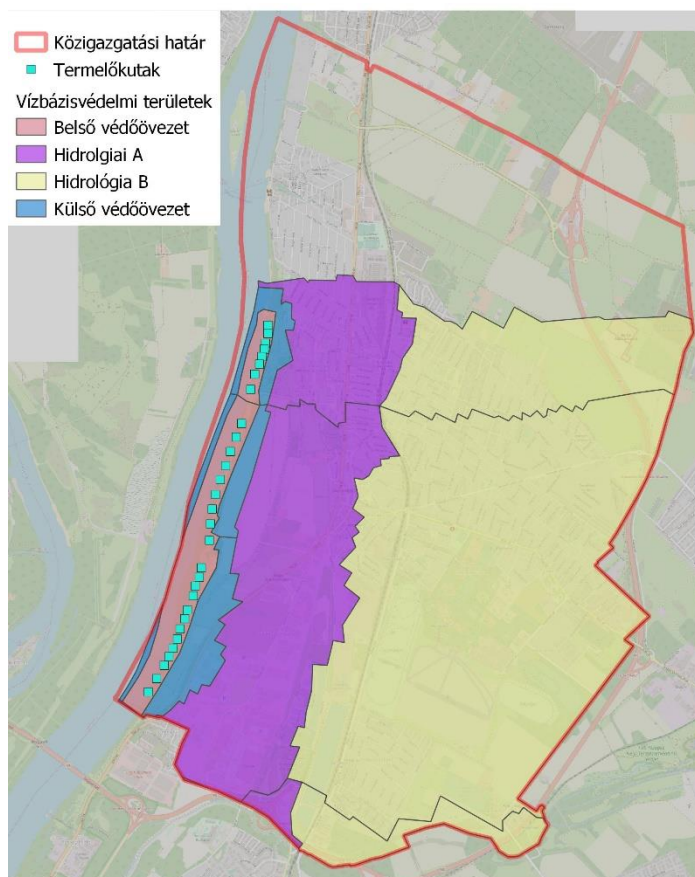
„A vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízellátási létesítmények védelméről" szóló 123/1997. (VII. 18.) Kormányrendelet

„A környezet védelmének általános szabályairól" szóló 1995. évi. LIII. Törvény

„A hulladékról" szóló 2012. évi CLXXXV. Törvény

„A felszín alatti vizek védelméről" szóló 219/2004. (VII. 21.) Kormányrendelet

„A vizek mezőgazdasági eredetű nitrogénzennyezéssel szembeni védelméről" szóló 27/2006. (II. 7.) Kormányrendelet (<https://www.munka.hu/11>)

14. ábra
Vízbázisvédelmi területek (készítette: Györffy Dóra)

A Duna ártere Natura 2000-es mivoltijából kiemelt szerepet kellene kapnia a tisztaságnak, azonban a partot nagyon sok helyen illegális személerakóként használják, még a védett vízbázis területen is. Rendszeresen lehet találkozni még nagyobb bútorokkal, kidobott matracokkal is a műanyag palackok, üvegszilánkok mellett.

Tehát a tömegből fakadó megnövekedett szemetalás szintén óriási probléma a Duna-parton. Mivel ez sérülékeny víz bázis terület található a kiépített rész közvetlen szomszédságában ezért a szennyező anyagok talajvízbe jutására kiemelt figyelmet kell fordítani. Sokan sétálnak át, a nem lezárt külső, illetve belső védőövezetbe. Itt leginkább, kutyát sétáltatni, napozni, piknikezni, sütogetni szoktak az emberek. Ezek a tevékenységek szintén szemetalás vonzanak maguk után.

4.3 A VÍZPART KÖZELSÉGÉNEK JÓTÉKONY HATÁSAI

Ha csak a színek hatását vizsgáljuk az emberre már akkor tudjuk azt, hogy az idegesség, stressz leginkább a piros színhez társul, míg a nyugalom, szabadság érzését egyértelműen a kék szín reprezentálja. Az ember a természeténél fogva vonzódik a kék színhez a környezetében is és pontosan ezért olyan fontos a városi ember számára is megteremteni a víz közelségét és

elérhetőségét.

Az is bizonyított tény, hogy a vízparton élés elősegíti a mentális jólétet és a vízzel való kapcsolat egy olyan meditatív állapotba keríti az embert amitől boldogabbá, egészségesebbé, nyugodtabbá, akár kreatívabbá válhat. Nem véletlenül nevezik a vizet az élet forrásának, hiszen ugyanúgy, ahogy a föld felszínének kb. 70 %-a víz, ugyanúgy az emberi testnek is kb. 70 %-a vízből áll. Biológiaiilag is bizonyított, hogy az agyunk automatikusan reagál amikor víz közelébe kerülünk. A víz látványa olyan neurokémiai anyagokat indít el az agyból ami nyugodtságot és megemelkedett vérbőséget okoz az agyban a szívben. A tájépitészek és a várostervezők feladata hogy ezt az információt az emberek javára fordítsák és tegyenek a városokban lakó közösségek egészségéért és jólétéért (https1).

Az egyik legfontosabb lépés az európai országok számára az az Európai Unió 2016-os tanulmánya a Blue Health, magyarra fordítva Kék Egészség, amit 2020 decemberében fejeztek be. Ebben a kutatásban a vizes környezet és a városok kék infrastruktúra milyenségének hatását vizsgálják a testre és a lélekre és a célja az, hogy az ember számára legjobb módokon használják a víz jelenlétét a városokban. Európa különböző országaiból származó kutatók együttes erővel végeztek több mint 20 tanulmányt, 18 országban. Az egyik legnagyobb kutatás, egy kérdőívet is tartalmazott, amelyet több, mint 18 000 ember töltött ki Európa országaiból. Ebből az átfogó kutatásból is az az eredmény jött ki, hogy vízpart közelében élő emberek boldogabbak és egészségesebbek, fizikálisan és mentálisan is (https2).

A víz jelentősége és nyugalmat árasztó képessége különösen fontos a mai világunkban, hiszen az emberiségnek, főleg a fiatal felnőtteknek nagyon magas százalékában kialakult egy állandó stressz az okostelefon és közösségi média által. Vízpartokon való sétálás és időtöltés ezt a fajta nyomást csökkenteni tudja. Ami a mai világunkat egyre jobban érinti az az, hogy túl sok időt töltünk az otthonunk falain belül, képernyőket nézve, folyamatosan passzívan információt fogadunk be, miközben a híreket olvassuk, ahogy tévét nézünk, és ez letargiához, elégedetlenséghez vezethet. Ezt orvosolni tudjuk azzal, hogyha kimegyünk a szabadba és megkeressük a hozzánk legközelebbi vízpartot.

A víz erejét nem szabad alá becsülni, hiszen ezeket a hatásokat akár egy zuhanyzás is el tudja érni, nyilván kevésbe intenzitással. Szintén egy másik Blue Health keretein létrejött, érdekes tanulmány szerint, már magában az, hogy vizekről készült képeket néz az ember, meg tudja nyugtatni a lelkünket (https1).

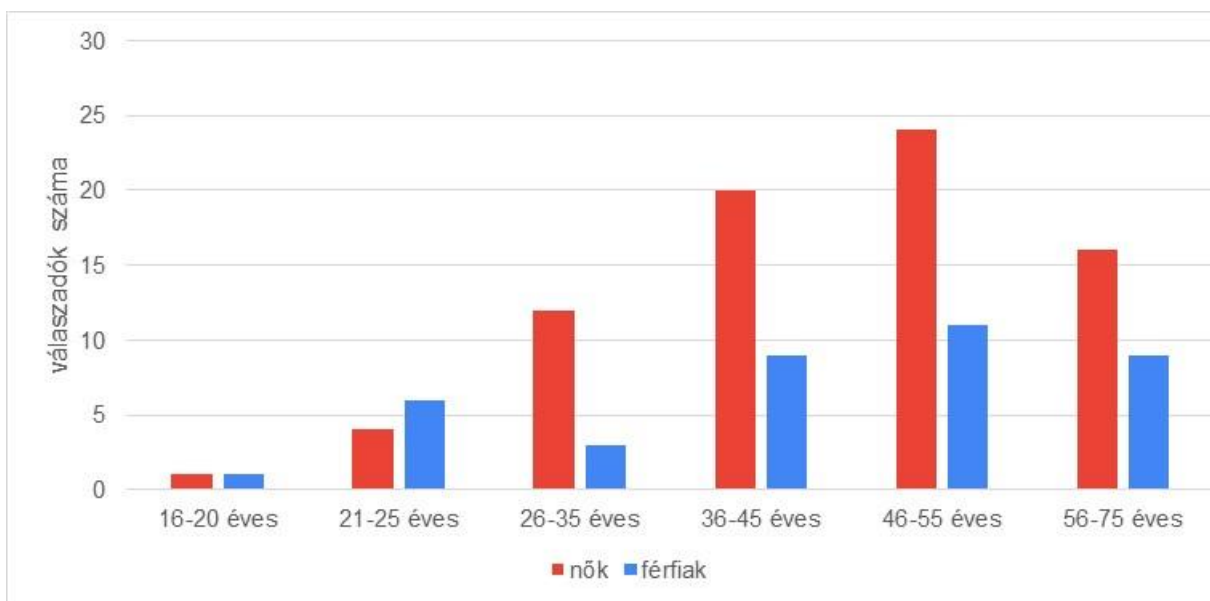
Én is készítettem a Duna partra koncentrált online kérdőívet, amit Dunakeszi lakosok között tettem közzé. 116 kitöltés érkezett összesen. A kérdések között volt feleltválasztós, jelölőnégyzetes és

olyan is, amiben rövid bekezdésben kellett válaszolni

4.4 DUNAKESZI DUNA-PARTRÓL KÉSZÜLT KÉRDŐÍV ÉRTÉKELÉS

Szakedolgozatomban fontosnak tartottam egy kérdőív bevonását is, hiszen egy online kérdőív készítése egy tanulmányhoz számos előnnyel jár. Lehetővé teszi a gyors és hatékony adatgyűjtést, ezáltal a nagyobb mintavételezést és az eredmények gyorsabb elemzését is. Mindezek mellett az online kérdőívek megoszthatósága is előnyt jelent. Az egyszerű megosztási linkek révén könnyen elérhetők és kitölthetők, és az adatgyűjtés időt és erőforrásokat takaríthat meg a hagyományos papíralapú kérdőívekhez képest. Szintén előny, hogy az adatok széles körű gyűjtése nagyobb méretű és reprezentatív mintákat eredményez, ami a tanulmány általánosíthatóságát javítja, és pontosabb eredményeket tudunk meg belőle. A kérdőív nagyon jó módja az emberek álláspontját felmérni és az összegyűjtött információkat az ő érdekükre formálni. Én a kérdőívet Google Űrlap formájában tettem közzé Facebook oldalamon, illetve különböző Dunakeszi lakosok által használt Facebook csoportokban. Összesen 116 kitöltés érkezett 2023.03.06. és 2023.05.10. között

Nagyobb részt nők töltötték ki a kérdőívet (66,4%), a kitöltők életkorának tekintetében a középkorosztály emelkedett ki, a fiatalok alacsony százalékban vettek részt a kérdőív kitöltésében (14. ábra). Ebből következik, hogy az aktív munkakorú kitöltők aránya 74,1%. A válaszadók nemi és korosztálybeli megoszlását a c. ábra mutatja. Csupán a 21-25 év közötti válaszadók esetén volt magasabb a férfi válaszadók aránya, a többi esetben a női válaszadók voltak többségben.

15. ábra

A válaszadók nemi és korosztálybeli megoszlása (készítette: Győrffy Dóra)

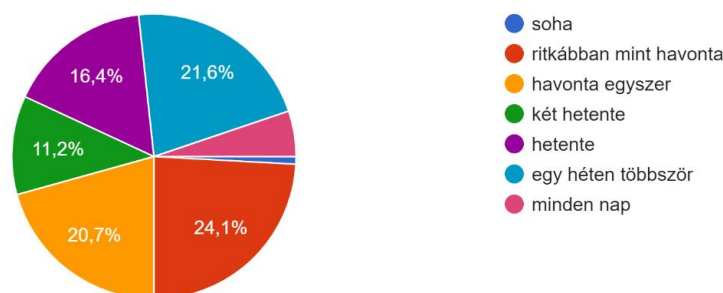
Amikor a Duna part látogatásának gyakoriságára kérdeztem rá, azt az eredményt kaptam, hogy a

Kitöltők nagyobbik százaléka rendszeresen látogatja legalább havonta egyszer. A látogatások időtartama 69,8%-ban 1-2 óra, ennél 20,7 % tölt kevesebb időt és 9,5 % tölt több időt a vízpart közelében (15. ábra).

Ami még fontos információ volt számomra, hogy a kitöltők mivel közelítik meg a Duna partot. Az eredmények véleményem szerint kedvezőek lettek, ugyanis a kitöltők közel fele (47,4%) gyalogosan, 14,7 % kerékpárral, 2,6% busszal érkezik a Dunához. Az autóval érkezők aránya 31%, ami ugyan magas, de mivel Dunakeszi keleti, illetve déli területeiről kevésbé lehet kedvezően megközelíteni a Duna partot, így érthető, hogy miért választják a lakosok ezt a megközelítési formát.

Milyen gyakran szokta látogatni a Duna-partot?

116 válasz

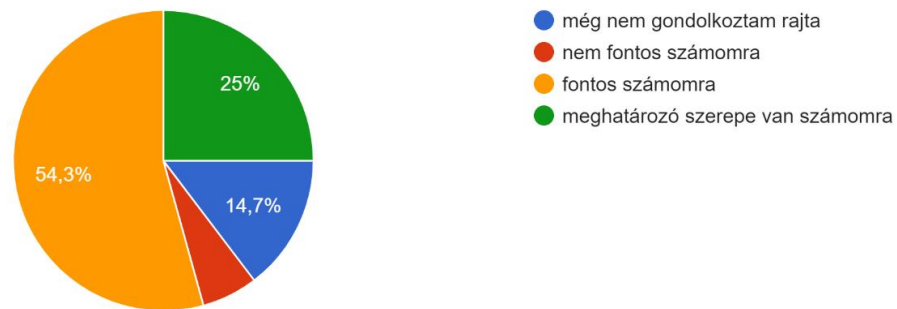
16. ábra

A válaszadók Duna-part látogatásainak gyakorisága (készítette: Györfly Dóra)

Fontosnak tartottam feltenni azt a kérdést is, hogy mennyire tartják fontosnak a Duna közelségét a Dunakeszin élők. Itt külön kategóriába szerettem volna venni azokat, akiknek fontos és azokat akiknek valóban meghatározó szerepet tölt be az életében a vízpart. A válaszadók 79,3%-nak számára fontos vagy meghatározóan fontos szerepe van a Duna közelségének (16. ábra). Az én kutatásom ugyan nem tért ki mentális vagy fizikális egészség vizsgálására, de valószínűsíthető, hogy egészségi és jóléti okokból ilyen fontos sokak számára a Duna és annak közelsége. Egy másik kérdésem arra tért ki, hogy mit szoktak csinálni a látogatók a Duna parton. Erre a kérdésre adott válaszokból (17. ábra) azonban már még egyértelműbben lehet következtetni a fizikális és mentális pozitív hatásaira a vízpartnak.

Fontos-e Önnek a Duna közelsége?

116 válasz

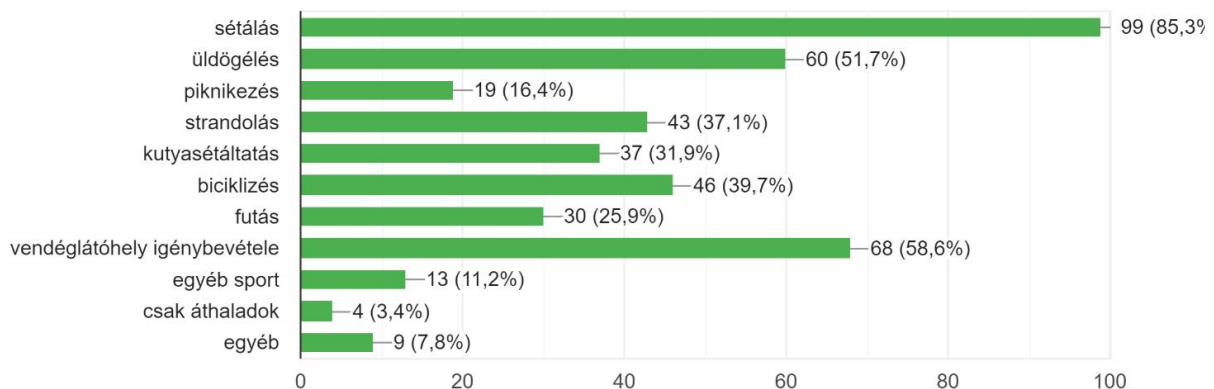

17. ábra

A Duna közelségének fontossága a válaszadók körében (készítette: Györffy Dóra)

Milyen rekreációs, szabadidős, közösségi tevékenységet szokott csinálni a Duna-parton?

116 válasz

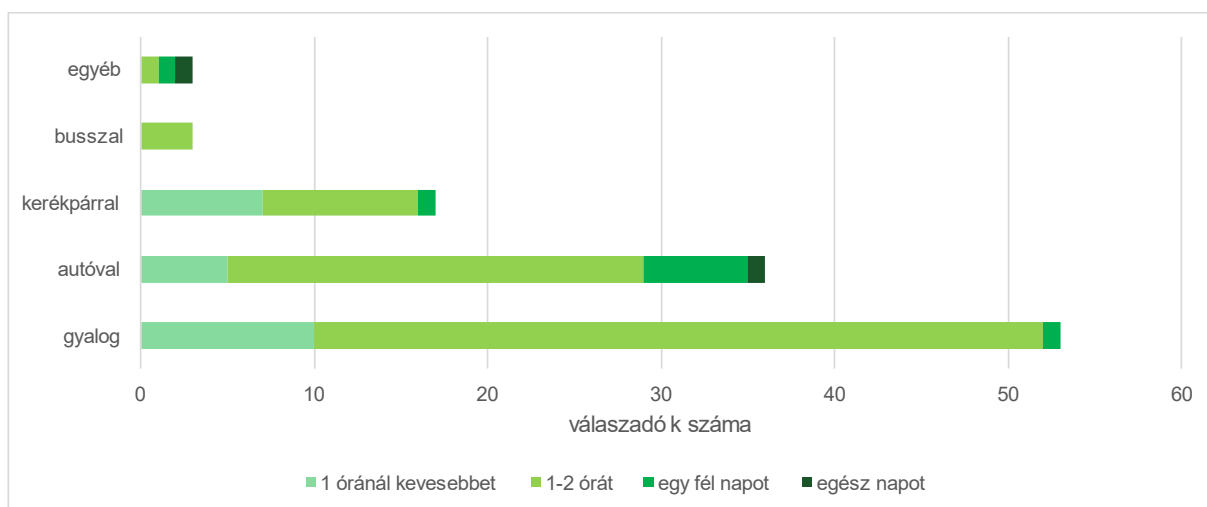

18. ábra

A válaszadók által végzett tevékenységek a Duna-parton (készítette: Györffy Dóra)

A Duna-partot különböző módon megközelítő válaszadók által ott eltöltött idő hosszát a 18. ábra szemlélteti. Láthatjuk, hogy egész napot csak az autóval és egyéb módon érkezők szoktak ott eltölteni. Az öt megközelítési mód közül négy esetében szoktak fél napot eltölteni a válaszadók, méghozzá legnagyobb arányban az autóval érkezők. Az általában 1-2 órát ottöltők aránya szinte minden megközelítési mód esetén a legnagyobb, a busszal érkezőknél 100%. Szembetűnő, hogy az autóval érkezők a gyalog és kerékpárral érkezőkhöz képest inkább hosszabb időre érkeznek, ha már feltehetően messzebről jöttek, az egy óránál rövidebb időre érkező autósok száma pedig

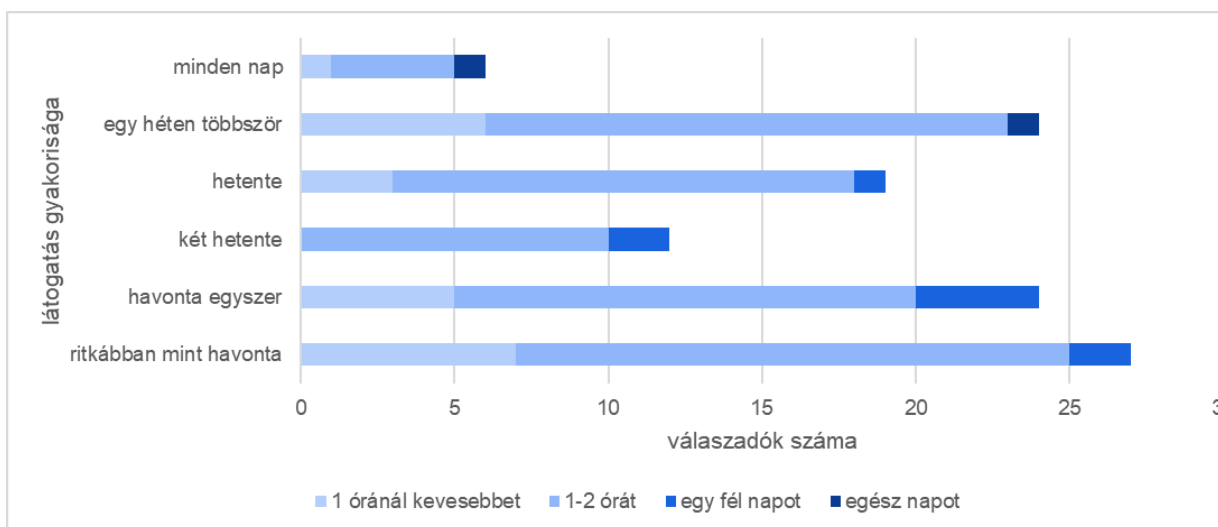
alacsonyabb.

19. ábra

A különböző módon érkezők által eltöltött idő a Duna-parton (készítette: Györffy Dóra)

A válaszadók Duna-partra látogatásának gyakorisága és a jellemzően ott töltött idő megoszlása a 19. ábrán látható. Úgy tűnik, hogy a látogatás gyakorisága nem függ össze a látogatás alkalmával ott töltött idővel, tehát a legritkábban és leggyakrabban odalátogató válaszadók hasonló megoszlásban töltenek ott rövidebb és hosszabb időt.

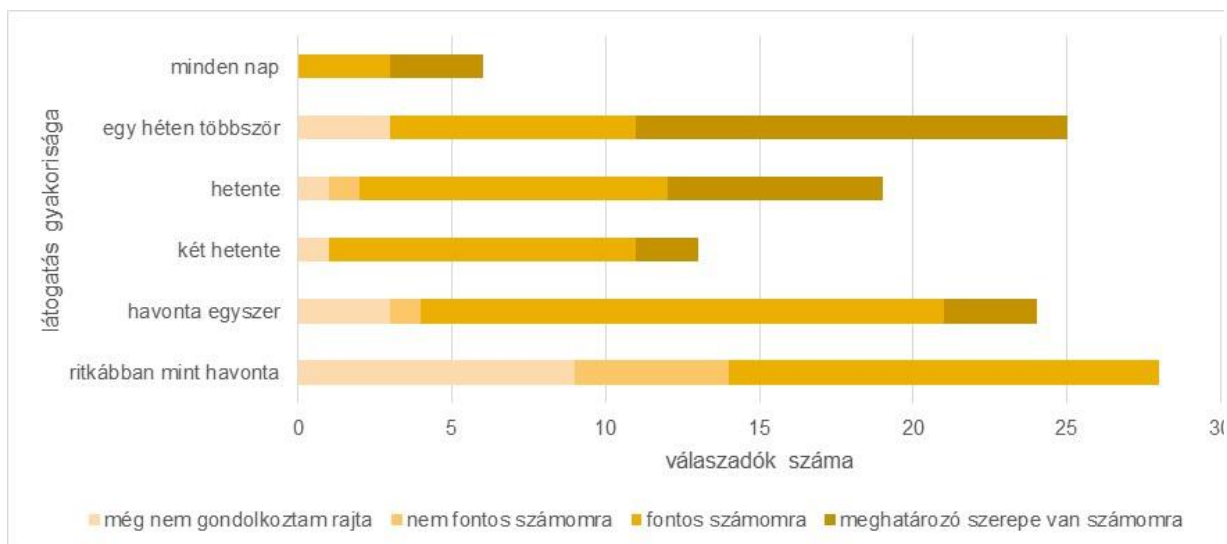
20. ábra

A válaszadók Duna-partra látogatásának gyakorisága és a jellemzően ott töltött idő (készítette: Györffy Dóra)

Azon válaszadók nagy része, akik még nem gondolkoztak a Duna-part közelségének fontosságán, havi egy alkalomnál ritkábban járnak oda. Az ennél gyakrabban odalátogatók döntő többségének fontos, vagy meghatározóan fontos a Duna közelsége, a minden nap odalátogatók mindegyike számára fontos vagy meghatározóan fontos (20. ábra).

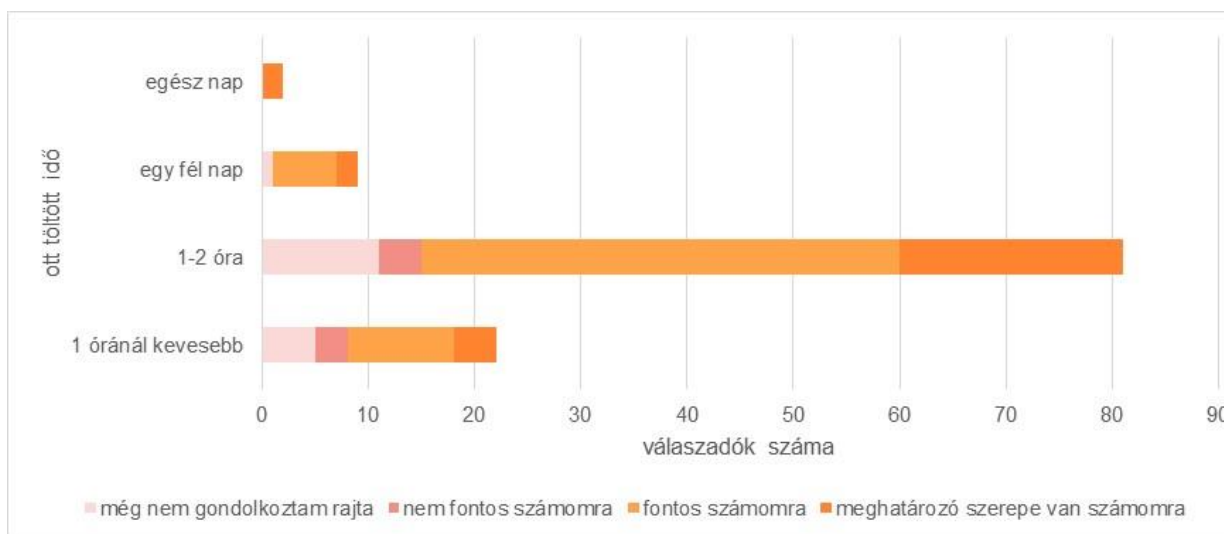
A 21. ábra a válaszadók jellemzően Duna-parton töltött idejét és a Duna-part fontosságát mutatja

be számukra. Az 1 óránál kevesebb időt ott töltők harmada számára nem fontos vagy még nem gondolkozott rajta, a hosszabb időre érkező válaszadók számára egyre fontosabb volt a Duna közelsége, az egész napra érkezőknek mindegyiknek meghatározó szerepet tölt be.

21. ábra

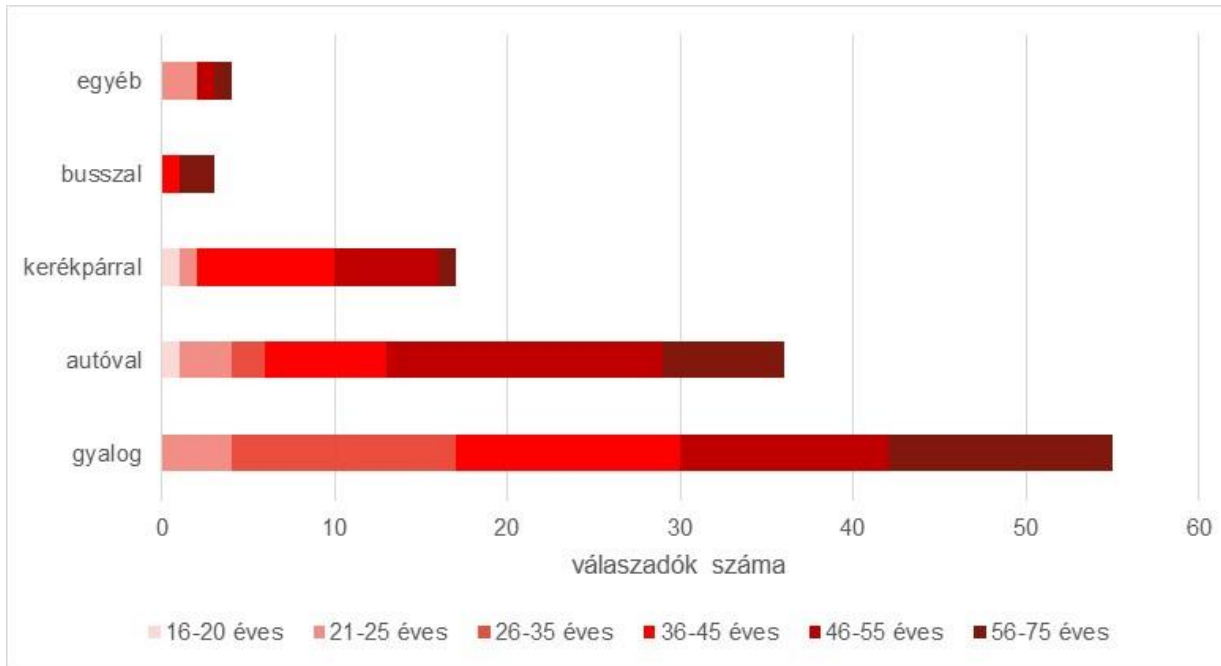
A válaszadók Duna-partra látogatásának gyakorisága és a Duna-part fontossága számukra (készítette: Gyórfly Dóra)

22. ábra

A válaszadók jellemzően Duna-parton töltött ideje és a Duna-part fontossága számukra (készítette: Gyórfly Dóra)

A 22. ábra a különböző korosztályok által használt megközelítési módoknak megoszlását mutatja. Busszal kizárólag 46 évnél idősebb kitöltők szoktak érkezni, míg a 26-35 évesek jellemzően gyalog érkeznek. Az autóval érkezők közül legnagyobb arányban a 46-55 éves korosztály

23. ábra

A Duna-part megközelítési módja különböző korosztályok által (készítette: Györffy Dóra)

Leginkább talán az „Ön mit szeret a Duna-partban leginkább” kérdés hozza azokat az eredményeket, amelyekkel még alá tudom támasztani a vízpart pozitív hatásait az emberekre, hiszen a válaszokból arra lehet következtetni, hogy az emberek számára a Duna valóban a nyugalmat és a békességet jelenti. A 116 kitöltőből 49-en emelték ki a természet adta nyugalmat, csendet és hangulatot. 17 kitöltő hangsúlyozta ki magát a vizet, mint kedvenc elem, illetve amit még magasabb számban írtak az a tiszta levegő (23. ábra).

24. ábra

Szófelhő „Mit szeret a Duna-partban leginkább?” (készítette: Györffy Dóra)

A „Mit szeret a Duna-partban legkevésbé?” kérdésre adott válaszokból jól kirajzolódott, hogy mi az, ami az embereket zavarja (24. ábra). A válaszadók közül a tömeget írták a legtöbben (24),

ezután következett a szemét, amelyet 21 kitöltő adott meg válaszául. 12 ember emelte ki a zsúfoltságot, mint legzavaróbb tényezőt és ettől nem sokkal lemaradva, 10 kitöltés érkezett arra vonatkozóan, hogy a Duna-part túl zajossá vált. Ugyan nem magasan kiemelkedően, de többen írták, hogy magával az odajutással van gondjuk, mert pl. Dunakeszi alagi részén laknak.

25. ábra

Szófelhő „Mit szeret a Duna-partban a legkevésbé?” (készítette: Györffy Dóra)

A felmérésem alapján ki lehet jelenteni, hogy a legtöbb dunakeszi embernek fontos szerepet tölt be az életében a Duna és a vízpart közelsége és elérhetősége. Amire érdemes volna odafigyelni, az a Duna-part természetességének a megőrzése, hiszen a lakosok is ezt tartják a legnagyobb értékének. Sokan járnak sportolni, sétálni, futni, kerékpározni, de szintén magas számban veszik igénybe az emberek a vendéglátóhelyeket tehát meg kell találni a középutat, az egyensúlyt a két véglet között.

5 MINTATERÜLETEK RÉSZLETES VIZSGÁLATA ÉS ÉRTÉKELÉSE

Olyan területeket választottam, amelyeken vagy van már valamilyen rekreációs lehetőség, vagy szükséges lenne, ezek a dunakeszi lapterület, vizes kertek és a Mogyoródi-patak dunakeszi része. Szintén fontos szempontom volt a vízpart és a vizes területek bevonása ezekbe a már meglévő vagy potenciális rekreációs helyszínekbe. Mint már korábban írtam, a vízpart közelsége rengeteg pozitív hatással bír az emberek fizikális és mentális egészségére és jólétére, ezért minél több lehetőséget kell teremteni, főleg a városi ember számára, hogy víz közelébe látogathasson és kikapcsolódjon. Dunakeszin rendkívüli népszerűségnek örvend a Duna-part és a kérdőívem alapján sokan nem is ismernek egyéb vízpartot a városban. Ezért is tartom ezeknek a területeknek a vizsgálatát és ismertetését.

5.1 MOGYORÓDI-PATAK DUNAKESZI SZAKASZA

A Mogyoródi-patak (25. ábra) Dunakeszi déli határában található. Nagyon kevesen vannak, akik egyáltalán ismerik ezt a részét a városnak. A patak, amely Dunakeszi külterületén található, két ágra szakadva halad majd az M0-ás előtt újra összeér, majd így halad tovább alatta. A folyópartot fűzek, nyárfák és kisebb sásos-nádas foltok szegélyezik. Átlagosan a meder és a zöld sáv szélessége 10 méter, ami a természetes fejlődés eredménye lehet. A völgytalp széles, élő- és holtágakkal tagolt. A terület lehatárolását Dunakeszi településszerkezeti terve alapján készítettem el. (25 ábra)

26. ábra

Mogyoródi patak lehatárolt része (készítette: Gyórfy Dóra)

A vegetáció növekedése és az állandóan változó vízállás miatt a patak medre gyakran eltömődik és szemetessé válik. A környezetvédelmi szempontok és a természetvédelem fontossága is figyelmen kívül marad ezen a területen. Az emberek többsége nincs tisztában a patak létével vagy a szakasz által nyújtott természeti értékekkel, így nincs megfelelő tudatosság és érdeklődés az egész terület iránt.

Az elhanyagolt állapot és a nehezen megközelíthető jelleg miatt a Mogyoródi-patak Dunakeszi szakasza elveszíti a lehetőséget, hogy vonzó rekreációs területté váljon. A lakosság és a látogatók nincsenek tisztában a patakban rejlő lehetőségekkel, és így nem tudják kihasználni a terület rekreációs potenciálját. Az infrastruktúra hiánya, mint például gyalogos ösvények vagy pihenőhelyek, tovább rontja a helyzetet, mivel a látogatók nehézségekbe ütköznek a patakhoz való hozzáférés során.

Dunakeszin a Mogyoródi-patak el van hanyagolva a többi városhoz képest, amin átfolyik. Fót és Mogyoród kiemelten figyel a patak védelmére, sőt védett természeti területté is lett nyilvánítva. Fóton 2017 óta helyi jelentőségű védett terület Mogyoródi-patak menti természetvédelmi terület

néven. A dunakeszi rész az Országos Ökológiai Folyosó övezetébe tartozik ([https5](https://www.orszagosokologiai-folyoso.hu/)).

A patak mentén húzódó erdős terület és ártéri növényzet, leginkább füzes-nyaras ligeterdők fontos élőhelyet biztosítanak a környék élővilágának, többek között madaraknak, kisemlősöknek, kételtűeknek és rovaroknak. Pár éve még hódok is megjelentek, egy óriási hódvárát építettek a patak területén, de sajnos mára elpusztították. A patak maga gazdag élővilággal rendelkezik, amely magában foglalja a halfajokat és egyéb vízi élőlényeket. Emellett a patak és a környező terület fontos ökológiai funkciókkal bír, segíti az ökoszisztéma fenntartását és a biodiverzitás megőrzését. Ez kiemelkedően fontos egy ilyen mértékben beépült nagyváros területén ([https12](https://www.orszagosokologiai-folyoso.hu/)).

A vízfolyás nincsen jó állapotban. A patak medre szabálytalan, növényzettel benőtt és hordalékkal terhelt. (26. ábra) E mellett sok helyen szennyeződés is éri a Mogyoródi-patakot, szerencsére a Dunakeszi szakaszon kevésbé jellemző, de vannak olyan részei, ahol a patakot illegális hulladéklerakóként használják ([https12](https://www.orszagosokologiai-folyoso.hu/)).

27. ábra

Mogyoródi-patak dunakeszi szakasz forrás: Györffy Dóra (saját)

Erőteljes zajterhelés szűrődik be az M0-ás autópályáról. A madárdalok csicsergését és a lombok susogását határozottan elfojtja, a megnyugtató környezetet zavarja és jelentősen befolyásolja. A zajszennyezés elnyomja a természetes hangokat, és zavaró hatással van a környezet élményértékére. Vannak olyan pontjai a pataknak, ahol akár 50-60 dB is lehet a mért érték ([https13](https://www.orszagosokologiai-folyoso.hu/)).

Az állatok túléléséhez kulcsfontosságú a hangok érzékelése, amely általában kifinomultabb és érzékenyebb, mint az emberi hallás. Ezért az állatok nagyobb mértékben reagálnak a zajokra. A

zajok hatásai közvetlenül halláskárosodást okozhatnak az állatoknál, és közvetett hatásként befolyásolhatják viselkedésüket, szaporodásukat és táplálkozásukat is. Tehát hosszútávon ökológiai károkat tud okozni (https14).

A patak mellett számos helyen észlelhetők a talaj degradációjának jelei, melyek valószínűleg az autóforgalomnak tulajdoníthatók (27. ábra). Egyes pontokon, ahol az útról letérve az autók a patak felé haladnak, a természetes növényzet le van taposva és súlyosan megsérült. Az érintett területeken a talaj szerkezete, valamint a növények és állatok élőhelye sérül, ami káros hatással van a környezeti egyensúlyra.

28. ábra
Mogyoródi patak degradált területei (forrás: Györffy Dóra)

A patakok, mint vonalszerű tájlemek a velük kapcsolatba kerülő növények számára elterjedést biztosító közlekedő folyosók. Ezért a patakpart menti növényzet védelme kiemelkedően fontos. Ha a természetes ökológiai környezetbe ilyen mértékű beavatkozás történik, akkor nem csak a az ott élő haza fajok pusztulása indul meg, hanem inváziós növények is betelepednek és így a honos flórának még kisebb esélye van érvényesülni (https15).

Ha a Lilla utcától jobbra fordulunk, akkor egy erdős, sűrű növénytársulás kíséri a patak mentét. A jelenlegi állapotában egy nagyon keskeny, szinte teljesen benőtt ösvényen lehet végig menni a területen. Az ösvény mellett fiatal invazív növények sarjadnak, köztük juhar és akác található.

Ezekon kívül még bőven találkozunk szil, kecskerágó, som és galagonya sarjakkal. Az erdős terület aljnövényzete is gazdag és dús, azonban ezek közül is számos invazív. Többek között magas aranyvessző, komló, vadszőlő.

5.2 DUNA MENTI MEZŐGAZDASÁGI TERÜLET JELEN ÁLLAPOTA

A Duna menti öntési gyepterület bizonyos részei mezőgazdasági tevékenységnek, úgy nevezett vizes kerteknek ad otthont. Két névtelen patak folyik át a területen, melyek egymásba, majd a Dunába folynak. Ezeknek a vízfolyásoknak a vízhozamából öntözik a kertjeiket a vizeskertes telkek gondozói. A területen réti öntéstalaj a genetikai talajtípus, hiszen időszakonként a Duna áradásakor ez a terület érintett.

29. ábra
Lehatárolt mezőgazdasági terület

A terület megközelíthető az EuroVelo 6 kerékpárútról, vagy a város felől a Kolonics György utcából és a Nagykert közből is. A Duna menti ligeterdő sáv és a vizes kertek között található a terület. Jelenleg a kertészkedésen kívül kutyaiskola funkció jelenik meg.

2012-ben indult egy kezdeményezés Dunakeszin a közösségi kertek érdekében, ilyenkor kezdték el az alapítók a Duna-kert közösségi kert ötletét feszegetni. Felmérték az igényt, és mivel bőven akadt ember Dunakeszin akik kertészkedni vágytak, a város önkormányzata felajánlott két telket erre a célra 2013-ban. Az öntözést a közösségi kertben is a patakokból, illetve víztároló hordókkal is gyűjtötték az esővizet. 10, 20, 40 m²-es parcellákra osztották, az amúgy 400m²-es területet. Mindenki egyéni művelési formát választhatott, viszont vegyszer használata nem volt megengedett a kertben. Tóth Eszter főkertésszel való konzultáció után megtudtam, hogy a közösségi kert jelenleg már nem üzemel. A közösség, aki gondozta időhiány végett felhagyott a

kertészkedéssel.

5.3 DUNAKESZI LÁPTERÜLET

A Dunakeszi lápterület (28. ábra) jelentős értéket képvisel a természeti és ökológiai szempontból. Az alacsonyan fekvő mocsaras terület számos ritka és védett növény- és állatfaj otthona. Dunakeszi déli határán található. Az elmúlt években a lápterület sok kihívással nézett szembe.

30. ábra
Dunakeszi lápterület (forrás: Györffy Dóra)

Az egyik legjelentősebb probléma a lápot körülvevő infrastruktúra és emberi tevékenység negatív hatása. A terület közelében található utak, lakóépületek és ipari létesítmények növelik a zaj- és fényterhelést, valamint a levegő- és vízszennyezést. Ez befolyásolja a láp élővilágát és az ott található állatok és növények életterét. Továbbá, az illegális hulladéklerakás és a nem megfelelő mezőgazdasági tevékenység is problémát jelent. A hulladéklerakás és a vegyszerek használata negatív hatással van a láp ökoszisztémájára, és az ott élő fajokra is veszélyt jelent.

Az első károsító emberi tevékenység 1998-ban, az M0-ás út északi szektorának építésekor érte a tőzeglápokat, mivel közvetlen a lápterület mellett megy el. Ezzel kb. egy időben az Auchan kitelepült a láp szomszédságába. Ez volt az az esemény, ami egy hosszú évekig tartó konfliktust indított el az áruház vezetői és a dunakeszi lápot védő civil szervezetek között. Ugyanis az Auchan tovább szeretett volna terjeszkedni a lápterületre, újabb épületek és parkolók kialakításával. Végül ezt a fejlesztést megakadályozta a civil összefogás és a tudományos alapú vizsgálatok sokasága és a dunakeszi láp hivatalosan is ex lege védettség alá került ([https 16](https://16)) (29. ábra).

31. ábra

Dunakeszi láp forrás: <https://kriska.web.elte.hu/dunakeszi-lap/ipm2010.pdf>

Idén nyáron, 2023 augusztus 23-án került megrendezésre a dunakeszi tőzeglápon épült Teknős tanösvény (30. ábra) megnyitója. A tanösvény kivitelezője és generálkivitelezője a Paradigma Ariadne tervezőiroda volt. Egy rendkívül egyedülálló tanösvényt hoztak létre az Auchan szomszédságában. Dunakeszi vizes területek rekreációs fejlesztése szempontjából a Dunakeszi Teknős tanösvény kiépítése egy nagyon jó lépés volt. Fontosnak tartom, hogy a Dunán kívül más vízpartok is ismertek és emberek számára elérhetőek legyenek.

A tanösvény teljes mértékben természetes anyagokból készült, azzal a céllal, hogy később a fa szerkezetet be tudja nőni a növényzet. Különlegessége, hogy a faszerkezetek festésére kék színt használtak, ami azért érdekes, mert a kék a természetben legritkábban előforduló szín. Ezzel is próbálták éreztetni, hogy bár a természetességre törekedtek a tanösvény kialakítása során, megsemmisítik a természet része lenni az épített ösvény. Szintén fontos szempontjuk volt, hogy a kivitelezés során a növényzet a legkevésbé sérüljön, ez sikerült is, hiszen egy fát sem kellett kivágni az építkezés során. (https 17)

A tanösvényen vörösfenyőből készült hidak vezetnek végig a kialakított pavilonokon, amelyek közül mindnek más-más funkciót adtak a tervezők, van mászóka, kilátó és átjáró. Persze a közel 1 km-es ösvényen végig kísérik a látogatót információs táblák, amelyek ismertetik a láp élővilágát, a tőzeg keletkezését és jelentőségét.

32. ábra
Teknős tanösvény (forrás: Györffy Dóra)

Miután a tanösvény megnyílt és az emberek elkezdték használni, elkezdtek beérkezni a lakosság által megfogalmazott kritikák. Ilyen például, hogy nem lett kihelyezve szemeteskuka az ösvény útvonalára. Dunakeszin általános alapelv, hogy a természetközeli ösvényekre nem kerül ki kuka, hanem az embereknek haza kell vinnie a szemetét, vagy legalább az első kukáig. Ez azért van így, hogy a hulladékgyűjtő autónak ne kelljen ezeket a területeket megközelíteni, ezzel megkárosítva a környezetet.

Másik probléma a tanösvénnyel kapcsolatban a lakossági igények szerint, az a megközelíthetőség. Mivel a kiépített hidakra lépcső vezet fel ezért babakocsival nem lehet végig menni rajta. Az akadálymentesített közlekedést maga a szerkezetek kialakítása nem teszi lehetővé. De nem csak ilyen szempontból van a lakosságnak gondja a megközelítéssel, ugyanis mivel bevásárló központ mellett helyezkedik el, gyalogos vagy kerékpáros közlekedéssel nehezen megközelíthető. Így kénytelen az ember autóval érkezni a tanösvényhez.

6 PROBLÉMA, ÉRTÉK FELTÁRÁS

A Dunakeszi Duna-part hosszú ideje a város lakóinak kedvelt helyszíne, ahol visszavonulhattak a természetbe, élvezhették a nyugalmat és pihenést. Azonban az idők során a terület népszerűsége és zsúfoltsága növekedett, ami számos problémát okozott, beleértve a szemetelést és a természeti környezet károsodását. Ezért elengedhetetlen, hogy olyan fejlesztéseket hajtsunk végre, amelyek segítenek a Duna-part fellélegzésében, visszatérnek a természetközeli, békés mivoltához, és megoldást nyújtanak a szemetelési problémákra. Az általam készített kérdőívben is leginkább ezek voltak az emberek számára a legnagyobb problémák, hogy már nem olyan nyugalmat és békét árasztó hangulata van, mint egykor. Az általam vizsgált problémákat és értékeket térképeken is ábrázoltam (31-32 ábra). A vízbázisvédelmi területeket vizsgálva látszik, hogy a külső védőövezet

határáig beépíthető a város lakóházakkal. Ez egy olyan potenciális tájépítészeti konfliktus, amire érdemes felkészülni. A növekvő lakosság miatt elengedhetetlen az ingatlanfejlesztés, azonban mérlegre kell tenni a kérdést, hogy lakóházak fontosabbak, vagy a természeti értékek. Jelenleg a dunakeszi vizes kertés területen magángazdálkodás folyik. Egykor közösségi kert is működött, de ez nagyon alacsony ismertséggel rendelkezett, majd meg is szűnt érdeklődés hiányában

A Mogyoródi-patak a Nemzeti Ökológiai folyosó része, mégis hányatott sorsa van a városban. Gyalogosan nagyon nehezen hozzáférhető és a patak partján több helyen természet roncsoló hatásokat véltem felfedezni, úgy mint patak parti erózió, invazív növények, illegális hulladék lerakás. Magas az M2-es autópálya hanghatása, ami negatívan hat a patak környezetére. Pihenésre, kikapcsolódásra kevésbé alkalmas, hiszen nincs lehetőség leülni, megpihenni a túlburjánzott növényzet miatt. Mindezek miatt, nem népszerű a lakosok között, sőt a dunakeszi népesség nagyrésze nem is tudja, hogy Dunakeszi határában egy patak folyik. Pedig a patak Mogyoródon, és Fóton is gondosan karban van tartva.

A dunakeszi lápterületen kiépített Teknős tanösvény egyedi módon mutatja be a láp élővilágát és tőzegképződést. Számos védett faj él itt, ami a fejlesztésnek köszönhetően végre kezd ismertté válni a lakosság körében, azonban megközelítése jelenleg leginkább csak autóval lehetséges. Az ösvény jelenlegi állapotában nem annyira alkalmas diák csoportok fogadására, mert nincs elegendő pad és asztal kihelyezve nézelődés, tanulmányozás vagy éppen pihenés céljából. A lápnak nagyon izgalmas fordulatokkal teli története van, hiszen évekig álltak hadban a természetvédők az Auchan bevásárlóközponttal. Jelenleg egy olyan köztes állapot áll fenn, hogy ugyan a láp megmenekült, közvetlen szomszédságában épült el az Auchan, óriási kiterjedésű parkolójával együtt.

- Infrastruktúra hiány
- ! Túlhasznált terület
- ⊘ Veszélyeztetett terület
- Mogoródi patak
- 🛒 Bevásárlóközpont
- 🌿 Fontos zöldfelület
- 🔊 Zajszenyezés
- 🚲 Kerékpárút

33. ábra
 Probléma térkép (készítette: Györffy Dóra)

Fontos zöldfelület

Fontos vizes terület

34. ábra
Érték térkép (készítette: Györffy Dóra)

7 JAVASLATOK

Az általam kidolgozott javaslatok arra az alap problémára építkeznek, hogy a Duna-parton megjelent funkciósrűsége és kialakuló tömeg enyhítsék. Ennek a tájhasználati konfliktusnak a feloldására a fő javaslatom, hogy a jelenleg rekreációs használaton kívüli vízparti területeket meg kell nyitni az emberek előtt és elérhetővé kell tenni (30. ábra). A dunakeszi lapterületen található Teknős tanösvény a kivétel, hiszen ott 2023 nyár végén megtörtént ez a fajta fejlesztés, ezért a tanösvényhez csak kiegészítő javaslatokat fogok tenni. Az általam kiemelt területekre kidolgozott rekreációs javaslatokat teszek, melyeknek megfontolása a város lakossága fizikális és mentális egészségét és jólétét szolgálja.

A szemétp probléma megoldása érdekében elengedhetetlen a lakosság szemléletének formálása és az oktatás fontosságának hangsúlyozása. Információs kampányok, helyi közösségi események, iskolai programok és tájékoztató anyagok segítségével fel kell hívni a figyelmet a Dunakeszi Duna-part védelmére és fenntartható használatára. Emellett a hulladékkezelési rendszer fejlesztése és a megfelelő hulladékgyűjtési lehetőségek biztosítása is nélkülözhetetlen. A fejlesztéshez aktív partnerségeket kell kialakítani a helyi önkormányzat, civil szervezetek, helyi vállalkozások és a lakosság között. Önkéntes kezdeményezések támogatása, mint például a közös szemétszedő akciók és a környezetvédelmi programok, erősíti a közösséget és a helyi identitást, valamint hozzájárul a Dunakeszi Duna-part védelméhez és fenntartható fejlesztéséhez. A fejlesztéshez elengedhetetlen a megfelelő infrastruktúra kiépítése és fenntartása. Ennek magában kell foglalnia a sétautak, kerékpárutak és megfelelő parkolási lehetőségek kialakítását. A Duna-parti terület megközelíthetőségének javítása és a közlekedési alternatívák ösztönzése segít csökkenteni a járműforgalmat és a parkolási problémákat.

A Duna-part menti terület nyugalma, beépítéstől történő megőrzése is említendő lehet és pár javaslat is megfogalmazható, vagy további feladatként megjelölni.

7.1 TEKNŐS TANÖSVÉNY ELÉRHETŐSÉGÉNEK FEJLESZTÉSE

A Dunakeszin található lapterület rendkívül értékes védett természeti terület, amely gazdag élővilágot és egyedi ökológiai jellemzőket tartalmaz. A kiegészítő javaslatom célja, hogy a már megépült és átadott Teknős tanösvény elérhetősége a Dunakeszi lakosok számára könnyebb legyen összes korosztály és fizikai kondíció számára.

A Dunakeszi Teknős tanösvény kerékpárral és gyalogosan való elérhetősége kulcsfontosságú tényező a terület fenntartható fejlesztése és népszerűsítése szempontjából. Az oda vezető könnyű hozzáférés lehetőséget teremt arra, hogy a helyiek és a látogatók egyszerűen eljuthassanak a

területhez, ami elősegítheti a természettel való kapcsolatot és az aktív életmód kialakítását.

Az egészséges életmódra való ösztönzés egy fontos előnye ennek a fejlesztésnek. A kerékpározás és a gyaloglás nemcsak a fizikai egészséget támogatja, hanem a mentális jóllétet is javítja. Ezenkívül a fenntartható közlekedés előnyei is megmutatkoznának. A kerékpározás és a gyaloglás csökkenti a környezeti terhelést, hiszen kevesebb gépjárművet von be, csökkentve ezzel a légszennyezést és a zajszintet. Ez összességében javítja a környezetünk állapotát és hozzájárul a fenntartható városfejlesztéshez.

A kerékpárút vonalának kijelölésekor figyelembe kell venni, hogy minél zöldebb, természetközeli útvonalon tudják megközelíteni a tanösvényt a látogatók. Szükség esetén növénykiültetéssel lehet zöldíteni az útvonalat, elsősorban őshonos fajokkal. Ami még fontos a kerékpáros megközelítés szempontjából, az a megfelelő biciklitároló kihelyezése. A kerékpár tárolónak illeszkednie kell a tájba és az épített elemekhez passzolnia kell, ezért mindenképpen egy faszerkezetes megoldást javasolnék, fedett tetővel, hogy az időjárás viszontagságaitól védve legyenek, ahogy az 33. ábrán is látható. Amiről még gondoskodni kell, hogy a biciklitároló biztonságos legyen. Az ideális helyet olyan területen érdemes kiválasztani, ahol könnyen látható és általában biztonságos a környezet. A jó megvilágítás és egy forgalmasabb terület közelében való elhelyezés javíthatja a biciklik védelmét. A látogatóknak kényelmesen hozzá kell férnie, hogy ne kelljen hosszú távolságot megtenniük a bicikli elhelyezésétől a tanösvényhez.

Ennek érdekében javasolt leágazó terek kialakítása, amelyek alkalmasak lennének csendes ücsörgésre és szemlélődésre az ide látogató diákok számára. Ezek a terek lehetővé tennék, hogy a csoportok, osztályok kényelmesen megpihenhessenek, élvezhessék a környezetet és a természeti jelenségeket, miközben jegyzeteket, rajzokat készítenek.

Szintén fontos fejlesztési javaslatom, hogy a terület oktatási helyszínként is tudjon funkcionálni, ennek érdekében javasolt olyan leágazó terek kialakítása, amelyek lehetővé teszik a csendes ücsörgést és szemlélődést az ide látogató diákok számára. Ezek a terek alkalmasak lennének arra, hogy a csoportok, osztályok kényelmesen megpihenhessenek, miközben aktívan részt vesznek az oktatási programokban. A diákoknak lehetőségük lenne jegyzeteket készíteni, rajzolni, vagy akár csoportos feladatokat megoldani, így interaktív módon tanulhatnak a természetvédelemről és a környezetvédelem fontosságáról. Ezáltal a teknős tanösvény nemcsak egy egyszerű sétaútvonal lenne, hanem egy olyan helyszín, ahol a diákok élvezettel tanulhatnak és tapasztalhatnak meg új dolgokat a természeti világról.

35. ábra

kerékpár tároló előkép forrás: <https://langleydesign.co.uk/projects/stoneleigh-park/>

7.2 VIZES KERTES TERÜLETEN LÉVŐ KÖZÖSSÉGI KERT NÉPSZERŰSÍTÉSE ÉS BŐVÍTÉSE

A Dunakeszin található a Duna öntésterületén elhelyezkedő mezőgazdasági és gyepterület lehetőséget kínál a város számára, hogy tematikus közösségi kertet alakítson ki. A területen ugyan van egy közösségi kert kezdeményezés, de mivel az erre kijelölt terület arányaiban nem elég nagy, hogy kielégítse a Dunakeszi

A javaslatom szerint a kertek területi felosztása két részre oszlik: egy önkormányzati részre, ahol oktatási intézmények tevékenykedhetnek, és egy magánszemélyek között elosztott részre. Az önkormányzati tulajdonú kertek, főként a környék általános iskoláinak lennének szánva. A kertészkedés lehetőséget nyújtana a tanulók számára, hogy elmélyüljenek a növényvilágban, megismerjék a környezetvédelem alapjait és tanuljanak a fenntartható kertészkedésről (34-35 ábra). Az iskolák programokat és tanórákat szervezhetnének a kertekben, és a diákok személyesen tapasztalhatnák meg a növények termesztését és gondozását. Nyílt nap keretein belül az iskolások ellátogathatnának a Dunakeszi piacra és árusíthatnák az általuk termelt zöldségeket, gyümölcsöket, így a termelés ezen területébe is betekintést nyerhetnek és még gazdaság serkentő hatása is van.

A magánszemélyek közötti elosztott rész lehetőséget nyújtana a lakosoknak, hogy saját kis kerteket műveljenek, növényeket termesszenek és gondozzanak, és élvezhessék a közösségi kertek nyújtotta előnyöket. Ez leginkább a lakótelepi lakosok számára lenne nagy kincs, hiszen nekik

nincs erre lehetőségük a lakásban. Különböző méretű parcellákra lenne osztva a terület ezáltal lehetőség lenne választani, hogy milyen nagyságú kertrészt szeretnék az emberek bérelni. Így amellet, hogy közelebb hozná a természetet és növények szeretetét a lakótelepi lakosok számára, az önkormányzatnak is bevétel származna belőle.

A közösségi kertek nagyon jó formája az emberek közötti kapcsolatépítésben és a közösségek kiépítésében is. A javaslatom tartalmaz egy olyan teret is a közösségi kerteken belül, ahol össze lehet ülni piknikezni, beszélgetni, az iskolásoknak tanulni. Így könnyen kialakulhatnak kertklubok vagy csoportok, ahol a lakosok megoszthatják tapasztalataikat, tudást és esetlegesen együtt dolgozhatnak bizonyos projekteken. A kert vezetői szervezhetnek természetközeli rendezvényeket, amelyeknek a középpontjában a kertészkedés áll. Tehát a közösségi kertek egy olyan tér nyílna meg, ami nagyon hasznos tud lenni a városi emberek életében.

A közösségi kertek esetében gondolni kell a csapadékvíz megtartására gondolnunk ugyanis öntözésre van szükségük az ültetett és nevelt növényeknek. Ezekből a kert különböző pontjain több is kihelyezésre kerülne a javaslatom szerint. Emellet fontos lenne biztosítani a megfelelő komposztálókat, padokat és pihenőhelyek elhelyezését a területen, hogy kényelmes és kellemes légkört teremtsenek a látogatók számára.

Az állami és magánszemélyek közötti területelosztás biztosítaná a közösségi és oktatási célok megvalósítását. Az infrastruktúra és felszerelések megfelelő kialakítása, valamint a hatékony kommunikáció és népszerűsítés segítené a fejlesztés sikerét és népszerűségét a lakosság körében.

36. ábra 37. ábra Közösségi kerti oktatás előkép

forrás: <https://www.theatlantic.com/education/archive/2013/10/nature-is-a-powerful-teacher-the-educational-value-of-going-outside/281027/>
<https://naturalearning.org/childrens-vegetable-gardens-introduction/>

7.3 MOGYORÓDI PATAK MENTI SÉTÁNY KIÉPÍTÉSE

Az emberek számára a patak könnyen elérhetővé tétele fontos lépés a környezeti érzékenyítésben és a víztest védelmében. Fontos szempontnak tartom a patak autómentes megközelíthetőségének az elősegítését. A parkolók kiépítése nélkül való megközelítés több előnnyel járhat mind a környezet, mind a Dunakeszi lakosok számára, hiszen a Szabadságliget lakói sem örülnének, ha a városszéli, csendes lakókörnyezetük forgalmassá válna.

A parkolók hiánya jó módja lehet az emberek ösztönzésének a tömegközlekedés használatára, illetve kerékpár vagy gyalogos közlekedésre. Kijelölt zöld útvonalak létrehozása, amelyek a közeli tömegközlekedési megállóktól vezetnek a patakhoz, segíthetnek a városlakóknak könnyedén eljutni a patakhoz.

Mivel a pálya utca mentén végig vezet kerékpárút, a Dunakeszi helyi buszjárat is végig jön ezen a szakaszon, valamint a Dunakeszi-alsó vasútállomás is itt található a tömegközlekedés és a kerékpáros infrastruktúra fejlesztését nem tartalmazza a javaslatom. Azonban szükséges lenne a megállóktól, illetve az állomáson található kerékpár tárolótól útmutató táblákat kihelyezni, hogy az emberek könnyedén eljussanak a patakhoz. Tehát a patak a Pálya utca felől lenne megközelíthető. A kialakítás során érdemes lenne a vasútállomáson található biciklitárolókat bővíteni, mivel a patak megközelíthetősége és bejárhatósága is a gyalogosok számára lenne kialakítva.

Az autópályáról a Mogyoródi-patakhoz szűrődő magas forgalom okozta zajhatást zajvédőfal építésével javaslom csökkenteni. Ez a fejlesztés nem csak az idelátogató kikapcsolódni vágyó embereknek lenne hasznára, hanem a környék állatfajai számára is előnyös lenne. A fal a jelenleginél jobban elkülönítené az autókat és kevesebb élőlény tévedne az útra. A területen van kialakítva átjáró az állatoknak, ez az alagút a patakot is átvezeti az út túl oldalára. Ez azonban a rovaroknak nem nyújt olyan szintű segítséget, mint egy fal építése. Az ösvény kiinduló és végpontját javaslatomban úgy tervezem, hogy addig tartson mindkét irányba ameddig a természetes növényzet kitakarja a látótérből az M0-ás autópályát. Ezeket a pontokat a térképen jelöltem. Ennek a javaslatnak a megvalósításához fontos, hogy a növényzetet a tervezett ösvény végein, végpontjai után meghagyjuk természetes formájukban, hogy továbbra is eltakarhassanak az autókat.

A növények további károsodásának elkerülésének érdekében a már kitaposott, autóval letarolt területeken patak menti kiépített ösvény kialakítását javaslom. Bizonyos pontokon, ahol a terepbejárásom során lehetőséget láttam rá, pihenő bútorok kiépítését javaslom. A pataknak csak az egyik, Dunakeszihez közelebb eső partoldalára létesülne meg a közel 2 km-es sétány.

Fontosnak tartom a környezeti értékek közismertté tételét, illetve a lakosok és látogatók környezeti érzékenyítését a területtel kapcsolatban, ezért a sétány két végpontján információs táblák kihelyezését javaslom. Ha az emberek jobban bejelölnek és ismerik a környék értékeit és sérülékenységét valószínűsíthető, hogy a jelenlegi szemetelés csökkenne, ha meg nem is szűnne. A sétány egyik kikötése, hogy kizárólag pihenés céljából látogatható. Ebből következik, hogy csak gyalogosok számára van fenntartva az útvonal, kerékpárosok, rolleresek, illetve autók elől is elzárt. Így biztosítanám a területet a további zavaró hanghatásoktól.

Maga a javasolt út 1,5 méter széles, ragasztott kavics burkolatú. A burkolat kiválasztásában a természetközeli hangulat mellett a patak menti környezet ökológiai szintű megóvása is fontos, ugyanis ez a fajta burkolat, vízáteresztő tulajdonsággal bír és nem zavarja meg a víz természetes körforgását.

Pihenő bútorokból háromfélével javaslom a területre; pad, pad asztallal és pihenő/napozó ágy (36. ábra). Az anyag választáskor ebben az esetben is a természetességre törekedve fát és rozsdamentes acélt javaslom.

38. ábra ülőhelyek előkép

forrás: <https://landezine.com/punto-design-advertorial-crans-montana>

A terület környezeti elhanyagoltsága miatt, a korábbi pontok érdekében kezelési terv írását és betartását javaslom. Legfontosabb pontja pedig a terület kaszálása lenne, hiszen az invazív fajok ellen így tudunk védekezni. Azonban fontos kiemelni, hogy a kaszálást, csak az őshonos fajok magvetése után, kizárólag száraz talajon szabad végezni. A tájidegen fajokat ki kell irtani, illetve fokozatosan vissza kell szorítani őket. Vegyszeres kezelést csak szükség esetén szabad végezni. Mindezekon kívül hazai fajok ültetése is belefoglalandó.

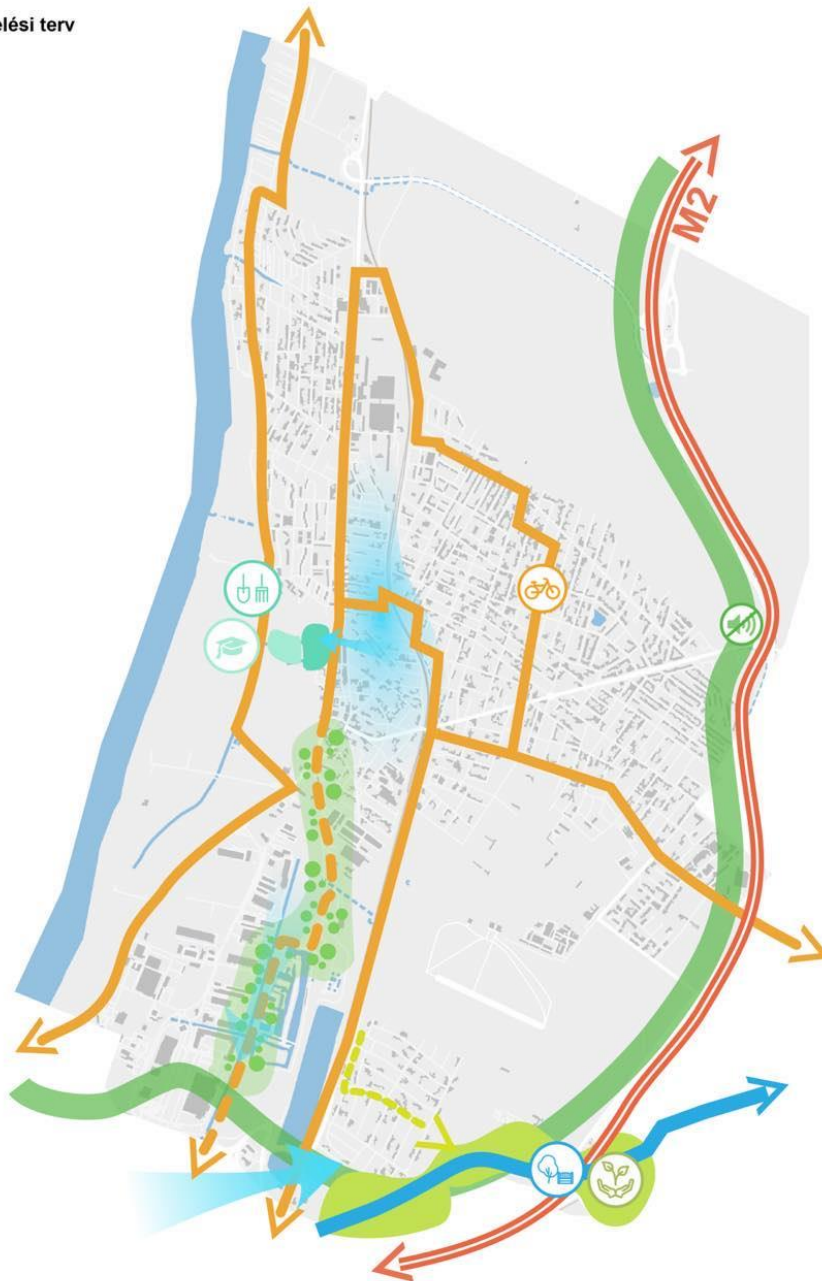
A kezelési terv legfontosabb pontjaként kell kezelni a fajok védelmét, illetve az élőhelyek fenntartását. Szintén érdemes ebbe is bele fogalmazni, hogy a terület látogatása gépjárművel csak nagyon indokolt esetben lehetséges, és száraz időben, a talaj és növényzet megrongálása nélkül.

A sétány kialakításának és fejlesztésének folyamatában fontos szerepet kell kapnia a közösségi bevonásnak és partnerségeknek. A helyi lakosok, civil szervezetek és önkormányzatok aktív részvételével megteremthető egy közös értékrend és elkötelezettség a projekt iránt. A helyi közösség bevonása lehetővé teszi, hogy a sétány a helyi igényekre és elvárásokra válaszoljon. Ezenkívül érdemes partnerségeket létesíteni a környezetvédelmi szervezetekkel, turisztikai szervezetekkel és helyi vállalkozásokkal, akik hozzájárulhatnak a sétány fenntartásához és promóciójához. A közös erőfeszítések révén a sétány hosszú távon fenntartható és sikeres turisztikai attrakcióvá válhat. Távlati javaslatom egy teljes Mogyoród-Fót-Dunakeszi-Káposztásmegyer zöldút, ami már egy jóval hosszabb, kiemelkedő értékekkel bíró fejlesztés lenne, és a Mogyoródi patak az őt megillető gondozást és figyelmet kapna.

A sétány sikeres működéséhez szükséges hatékony marketing és promóciós tevékenység. Fontos, hogy a Mogyoródi-patakról és a környező látnivalókról szóló információk eljussanak a potenciális

látogatókhoz. A helyi turisztikai szervezetek, online platformok és nyomtatott kiadványok segítségével lehetőség van a zöldút népszerűsítésére és a turisták érdeklődésének felkeltésére.

Közösségi kert	Kerékpáros infrastruktúra bővítés	Mogyoródi patak
Önkormányzati terület	Zajvédő sáv	Gyalogút
Patak menti sétány	Zöldsáv	
Kezelési terv		

39. ábra
 Javaslati térkép (készítette: Györffy Dóra)

8. ÖSSZEFOGLALÁS

A szakdolgozatomban arra voltam kíváncsi, hogy milyen értékei vannak Dunakeszi a vízparti vagy vízhez köthető területeknek. Megvizsgáltam általánosan a várost, majd a kijelölt mintaterületeket részletesebben. Részletesen a Duna-parttal, a Mogyoródi-patak dunakeszi szakaszával, a dunakeszi lápterülettel és a vizeskerteknél található mezőgazdasági és gyepterülettel foglalkoztam.

Elsőnek a Duna-partot vizsgáltam és tártam fel a problémákat és az értékeket. Ehhez egy kérdőívet is készítettem és részletesen elemeztem. Az egyik legfontosabb eredménye az lett, hogy az emberek nagyrésze úgy érzi a Duna-part elvesztette természetes jellegét a tömeg és zsúfoltság miatt és hiányzik nekik a csend és a nyugalom, ami a vízpartokat jellemzi.

Ennek a problémának a feloldása, nem egyszerű feladat egy dinamikusan fejlődő városban, hiszen az embereknek fontos a vízparti rekreáció a fizikális és a mentális egészségük megőrzése érdekében. Javaslatként a Dunakeszin megbúvó víztestek rekreációs fejlesztését dolgoztam ki. Ezeknek a területeknek az emberek számára elérhetővé tételét és megnyitását, leginkább a gyalogos és a kerékpáros megközelítésre téve a hangsúlyt. Valamint mindegyik területnek sajátos hangulatot és funkciókat javasoltam, hogy Dunakeszin minden korosztály megtalálhassa azt a vízparti rekreációs formát, amit keres. Ebből adódóan közösségek létrejötte is egy hosszútávú célja a javaslataimnak.

További kutatásokban érdemes lenne vizsgálni Dunakeszi a vízparton élők mentális és fizikális egészségét és jólétét, és azzal együtt vizsgálni az én kérdőívemet. Valamint még érdekes kutatási irány lenne, a lakótelepen élők közösségi kertek iránt való érdeklődése.

FELHASZNÁLT IRODALOM

Nyomtatott források:

Csoma Attila (2003): Dunakeszi infrastrukturális fejlődése

Dunakeszi általános rendezési terve Hosszú és nagyávú rendezési koncepció

dr. Seregélyes Tibor és S. Csomós Ágnes (1993): Botanikai feltárások és természetvédelmi fenntartási fejlesztési feladatok Dunakeszi város területén

Fülöp András (2000): A dunakeszi-alagimajori templomrom régészeti kutatása In.: F. Mentényi Klára szerk.: Műemlékvédelmi Szemle, Az Országos Műemléki Felügyelőség tájékoztatója, Budapest, 2000/1-2. szám

Gönczi Ambrus (2020): Alag, Káposztásmegyér, Kőbánya: Lóversenypályák Pesten és környékén, Honismeret, 48. évfolyam, 3. szám

Hajós László (2008): Dunakeszi fejlődése

Kerekes Dóra (szerk.) 2017: Dunakeszi története I., A kezdetektől 1910-ig, Dunakeszi város Önkormányzata

Kerekes Dóra (szerk.) 2018: Dunakeszi története II., 1910-2017, Dunakeszi város Önkormányzata

Kiss Judit (1983): Dunakeszi kislakótelep

Passa Gábor (főépítész) (2020): DUNAKESZI TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

Schmidt Mária : Dunakeszi község monográfiája

Sipos Károly (2000): Régi keszi történetek

Szunyogh Gábor. (1969): Dunakeszi mini monográfiája

Veiter Márta (2001): Dunakeszi városának tájtörténeti vizsgálata

Vetési Veronika (2016): A Mogyoródi-patak vízminőség változásainak vizsgálata Mogyoród belterületén

Vezényi Zoltán (1989): Dunakeszi és környékének földrajza

Internetes források:

https1: <https://qz.com/1347904/blue-mind-science-proves-the-health-benefits-of-being-by-water>

https2: <https://bluehealth2020.eu>

https3: www.ksh.hu

https4: <https://fejlesztések.dunakeszi.hu/fejlesztések/kiscsurgo-setany-es-fogadoterenek-kialakitasa/>

https5: <https://web.okir.hu/hu/tir>

https6: <https://miserend.hu/templom/143>

https7: <https://www.djj.hu>

https8: <https://dunakeszi-csurgo-patak.business.site>

https9: <https://www.dunakanyarregio.hu/2022/08/26/megnyilt-a-felujitott-madarlatta-tanosveny>

https10: <https://www.freesportparks.hu/dunakeszi-katonadomb-szabadidopark- szabadstrand>

https11: www.dmrvt.hu

https12: <https://docplayer.hu/2388691-A-mogyorodi-patak-kornyezeti-allapota-es-rehabilitacios-lehetosegei.html>

https13: <https://www.zajterkepek.hu/>

https14: <https://docplayer.hu/15735819-A-zaj-kornyezeti-hatasai.html>

https15: <https://adoc.pub/a-patakkisero-nvenyzet-vizsgalata-negy-hazai-taj-viszonylata.html>

https16: https://kriska.web.elte.hu/dunakeszi-lap/a_dunakeszi_lp.html

https 17: <https://www.octogon.hu/epiteszet/kek-szigno-paradigma-ariadne-lapfoldon/>

https18: <https://www.arcanum.com/hu/>

https19: <https://www.oeny.hu/oeny/teir/#/>

KÉRDŐÍV

https://docs.google.com/spreadsheets/d/1eHtpUWjZ9_MFD3g6DPcvjeIp3AkXML89doayNUiGe4/edit?usp=sharing

ÁBRAJEGYZÉK

1. ábra Dunakeszi elhelyezkedése (készítette: Györffy Dóra)	7
2. ábra Dunakeszi regionális kapcsolatok térkép (készítette: Györffy Dóra)	8
3. ábra Dunakeszi domborzata (készítette: Györffy Dóra).....	10
4. ábra Dunakeszi talajai készítette: (Györffy Dóra).....	11
5. ábra Dunakeszi bekegategorizált zöldterületei (készítette: Györffy Dóra)	14
6. ábra Dunakeszi város zöld és kék infrastruktúra térképe (készítette: Györffy Dóra)	15
7. ábra Dunakeszi láp (készítette: Györffy Dóra)	16
8. ábra Dunakeszi Duna és ártere (készítette: Györffy Dóra)	17
9. ábra Jézus szíve templom (készítette: Györffy Dóra)	18
10. ábra Dunakeszi védettségek térkép (készítette: Györffy Dóra).....	19
11. ábra történeti térképek	23
12. ábra Dunakeszi Duna-part részei (Készítette: Györffy Dóra)	25
13. ábra Dunakeszi szabadstrand	26
14. ábra Vízbázisvédelmi területek (készítette: Györffy Dóra	29
15. ábra A válaszadók nemi és korosztálybeli megoszlása (készítette: Györffy Dóra)	31
16. ábra A válaszadók Duna-part látogatásainak gyakorisága (készítette: Györffy Dóra)	32
17. ábra A Duna közelségének fontossága a válaszadók körében (készítette: Györffy Dóra).....	33
18. ábra A válaszadók által végzett tevékenységek a Duna-parton (készítette: Györffy Dóra).....	33
19. ábra A különböző módon érkezők által eltöltött idő a Duna-parton (készítette: Györffy Dóra)	34
20. ábra A válaszadók Duna-partra látogatásának gyakorisága és a jellemzően ott töltött idő (készítette: Györffy Dóra).....	34
21. ábra A válaszadók Duna-partra látogatásának gyakorisága és a Duna-part fontossága számukra (készítette: Györffy Dóra)	35
22. ábra A válaszadók jellemzően Duna-parton töltött ideje és a Duna-part fontossága számukra (készítette: Györffy Dóra).....	35
23. ábra A Duna-part megközelítési módja különböző korosztályok által (készítette: Györffy Dóra).....	36
24. ábra Szófelhő „Mit szeret a Duna-partban leginkább?” (készítette: Györffy Dóra)	36

25. ábra Szófelhő „Mit szeret a Duna-partban a legkevésbé?” (készítette: Gyórfy Dóra)	37
26. ábra Mogyoródi patak lehatárolt része (készítette: Gyórfy Dóra).....	38
27. ábra Mogyoródi-patak dunakeszi szakasz forrás: Gyórfy Dóra (saját)	39
28. ábra Mogyoródi patak degradált területei (forrás: Gyórfy Dóra).....	40
29. ábra Lehatárolt mezőgazdasági terület.....	41
30. ábra Dunakeszi lápterület (forrás: Gyórfy Dóra)	42
31. ábra Dunakeszi láp forrás: https://kriska.web.elte.hu/dunakeszi-lap/ipm2010.pdf	43
32. ábra Teknős tanösvény (forrás: Gyórfy Dóra)	44
33. ábra Probléma térkép (készítette: Gyórfy Dóra	46
34. ábra Érték térkép (készítette: Gyórfy Dóra)	47
35. ábra kerékpár tároló előkép forrás: https://langleydesign.co.uk/projects/stoneleigh-park/	50
36. ábra 37. ábra Közösségi kerti oktatás előkép	52
38. ábra ülőhelyek előkép.....	54
39. ábra Javaslati térkép (készítette: Gyórfy Dóra)	56

MATE Szervezeti és Működési Szabályzat

III. Hallgatói Követelményrendszer

III.1. Tanulmányi és Vizsgaszabályzat

6.13. sz. függelék: A MATE egységes szakdolgozat /
diplomadolgozat / záródolgozat / portfólió készítési útmutatója

4.1. sz. melléklete: Konzulensi nyilatkozat

NYILATKOZAT

FYÖRFFY DEB (név) (hallgató Neptun azonosítója: R51JGS)
konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a
záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót¹ áttekintettem, a hallgatót az
irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól
tájékoztattam.

A záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót a záróvizsgán történő
védésre javaslom / nem javaslom².

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem^{*3}

Kelt: 2024 év 09 hó 20 nap

belső konzulens

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

² A megfelelő aláhúzendő.

³ A megfelelő aláhúzendő.

NYILATKOZAT

a záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió¹ nyilvános hozzáféréseről és eredetiségéről

A hallgató neve: GYÖRFFY DÓRA CSENGE
A Hallgató Neptun kódja: 2513GS
A dolgozat címe: DUNAKESZI ÚZHEZ KÖTHETŐ TERÜLETEINEK
REKREÁCIÓS FEJLESZTÉSI LEHETŐSÉGEI
2024
A megjelenés éve: 2024
A konzulens intézetének neve: MAGYAR AGRÁR- ÉS ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM
A konzulens tanszékének a neve: TÁJTERVEZÉSI ÉS TERÜLETFEJLESZTÉSI TANSZÉK

Kijelentem, hogy az általam benyújtott záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió² egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlant állítottam, tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

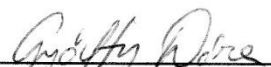
Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkori szellemi tulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem MATER Hallgatói Dolgozatok repozitóriumába. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védést követően
- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelte után

nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem MATER Hallgatói Dolgozatok repozitóriumában.

Kelt: 2024. év 04. hó 22 nap

Hallgató aláírása

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

² A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.